

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
2025 YILININ NİSAN AYINDA ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞEN ZİRAİ
DON OLAYININ SONUÇLARININ ARAŞTIRILMASI, ÜRETİCİLERİN
VE TARIMSAL ÜRÜNLERİN UĞRADIĞI ZARARLARIN TESPİTİ VE
GELECEKTE YAŞANABİLECEK BENZER OLAYLARIN ETKİLERİNİN
EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613)
NİĞDE VE KAYSERİ ÇALIŞMA ZİYARETİ TUTANAKLARI

-----0-----

2 Haziran 2025 Pazartesi

-----0-----

- Niğde Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sunumu ve İstişare Toplantısı
- Kayseri Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sunumu ve İstişare Toplantısı

2 Haziran 2025 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 09.33

BAŞKAN: Adem KORKMAZ (Burdur)

BAŞKAN VEKİLİ: Bülent TÜFENKÇİ (Malatya)

SÖZCÜ: Nilgün ÖK (Denizli)

KÂTİP: Mehmet Celal FENDOĞLU (Malatya)

---- 0 ----

(Niğde Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sunumu ve İstişare Toplantısı)

NİĞDE VALİSİ CAHİT ÇELİK - Çok kıymetli Komisyon Başkanım, değerli milletvekillerimiz, ilimizin kıymetli STK başkanları, basınımızın güzide mensupları; öncelikle sizleri saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Değerli vekillerimize ilimize hoş geldiniz diyorum. Belki gelen vekillerimiz içerisinde Komisyon üyelerimizden Niğde'ye ilk defa genler vardır.

Niğde, tabii, Anadolu'nun kadim şehirlerinden bir tanesi; orta ölçekte bir iliz, merkez ilçesiyle beraber 6 ilçemiz var. İlimiz tarihî açıdan çok önemli bir il. Sizin de bugün bu Komisyon çalışmaları çerçevesinde geldiğiniz tarımla ilgili de Türkiye'deki en önemli illerden bir tanesi.

İl Müdürlüğümüz ilimizin tarımsal potansiyeliyle ilgili zaten bir sunum yapacak. Baktığımız zaman gerçekten kendi kendine yetebilen, tarımsal üretimi çok güçlü olan bir iliz. Özellikle Türkiye'deki kırsal nüfus oranına da baktığımız zaman normalde Türkiye'de ortalama kırsal nüfus oranı 17,3 ama Niğde'ye baktığımız zaman yüzde 40'ın üzerinde. Yüzde 40'ın üzerinde olmasının yegâne sebebi de bizim gerçekten kırsalımızda çok inanılmaz derecede tarım yapılıyor. Bu çerçevede baktığımız zaman nüfusu bir ilçeden daha büyük olan beldelerimiz var, köylerimiz var.

5 üründeki üretim miktarımız yüzde 10'un üzerinde; zaten patateste 1'inci sıradayız; lahanada, çavdarda, kuru fasulyede 2'nci sıradayız; diğer taraftan elmada 3'üncü sıradayız; çok iyi miktarda da nektarin ve kiraz üretimi söz konusu. Bu anlamda da 11-12 Nisan tarihlerindeki don olayı da gerçekten buradaki çiftçilerimizi çok ciddi şekilde etkiledi. Hemen don olayından sonra da arkadaşlarımız sahada çalışmalar yaptılar; Müdür Bey size detaylı bir şekilde hangi ürün miktarında ne kadar tespit yapıldığını izah edecek.

İnşallah, bizim sizden talebimiz hem bölge vekillerimizden hem sizlerden, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Ankara'da çiftçilerimizin sesi olmanız çünkü ciddi anlamda bir zararımız söz konusu. İnşallah buradaki çalışmalarda da arkadaşlarımız sizlere eşlik edecekler ben sizlere bir daha hoş geldiniz diyor, yapacağımız toplantının ilimiz için, ülkemiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

Buyurunuz Değerli Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Valim.

Çok kıymetli Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyelerimiz, çok kıymetli Niğde ve bölgeden gelen değerli sivil toplum örgütleri, il tarım müdürleri, ilçe tarım müdürleri, ziraat odalarından gelen temsilciler, üreticiler ve basın mensupları; ben de sizleri saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Ülkemizde yaşamış olduğumuz son üç ayda değişik bölgeleri etkileyen, 3 ayrı don vesilesiyle ve en sonunda nisan ayında yaşanan ve ülkenin birçok yerini derinden etkileyen, özellikle meyve yetiştiriciliği üzerinde ciddi etki ortaya koyan, bu yılın ürünü olduğu kadar önümüzdeki yılları da belli oranlarda etkileyecek olan bu yaşanan büyük konunun, sorunun, zirai donun etkilerinin azaltılması ve alınması gereken önlemlerle ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulmuş olan -bütün siyasi partilerin ortak önergesiyle kurulmuş olan- Zirai Don Komisyonunun Niğde ayağındaki toplantı için bir araya geldik. Bugün biz de hem sizleri dinleyerek hem de hasar görmüş bahçeleri ziyaret ederek buradaki toplantımızı tamamlamış olacağız. Buradan sonra da belli bir grup arkadaşımız Kayseri bölgesine, bir grup arkadaşımız Karaman'a giderek yine o bölgedeki incelemeleri de yaparak yaklaşık dört gün sürmüş olan bu programımızın bu akşam gece itibarıyla birinci adımını tamamlamış olacağız.

İnşallah, biz de hazırlamış olduğumuz bu raporu ve çalışmayı da hem acil alınması gereken önlemlerle ilgili bir ön rapor hazırlayarak bunu Bakanlığımıza göndereceğiz hem de daha sonra, özellikle zirai donla mücadelenin... Yani bu bir afet, bir tür yani Allah verir bunu, zaman zaman olur ama burada bize düşen, devlet aklı olarak da alınması gereken önlemler konusunda gerek kısa vadede gerek orta ve uzun vadede yapısal, ciddi çalışmalar yapmak gerekiyor. Artık küresel ısınma dediğimiz ya da iklim değişikliği dediğimiz konu bütün dünyanın ortak meselesi. Bu mesele için de hepimizin, bizim özellikle stratejik yapısal çalışmaları yapıyor olmamız gerekiyor yani bunun bir dar siyasetle falan ilgisi yok. Bütün ülkelerin bunu kendi gelecek nesilleri ve popülasyonları için bugünden önemli kararları almaları ve bunu da ülkelerin ekonomik yapılarıyla uyumlu bir şekilde, belli bir zaman içerisinde adım adım gerçekleştirmeleri gerekiyor. Bizim sahada gördüğümüz en önemli meselelerin başında sigorta - TARSİM sigortası- konusu yer alıyor. Bu, tabii ki bir sigortacılık işi; sigortacılık işinde aktüeryal denge üzerinden işlemleri yürür, ister istemez de bu şekilde TARSİM'in yapacağı şeylerin bir sınırı var ama bunu, belki de bu sigorta meselesini de ciddi bir şekilde masaya koyarak bunun sürdürülebilir gıda ve sürdürülebilir tarımsal üretim perspektifi içerisinde bir yeni yaklaşımla ele alınması gerektiği şeklinde bir kanaat oluştu bizim saha çalışmalarımızda. Buna ilişkin de ciddi bir çalışma yaparak üreticilerin bir ürünü ekerken başlarına gelebilecek olan özellikle kontrol edilemeyen faktörler karşısında bir geliri görebiliyor olmaları gerekiyor. Yani ürünün ortaya çıkamaması durumunda, üretilmemesi durumunda sıcaklık, don, dolu ve başkaca bir mesele yüzünden o konuda da artık devletin ciddi bir sistemi, mekanizmayı harekete geçiriyor olması lazım. Bu konuları da raporumuzda önemli bir şekilde... İşte, raporumuzu hazırlanmadan önce ciddi akademik ve teknik çalıştaylar da yaparak bu çalışmaları inşallah çok güçlü bir zemine oturtacağız.

Bugün biz de sizleri Niğde'de dinlemekten mutlu olduğumuzu ifade ederek sözlerimi bu aşamada sonlandırıyorum. Tarım İl Müdürlüğümüzün buradaki durumu ve yaşanmış olan zirai donla ilgili bilgilendirmeyi aldıktan sonra ilgili sivil toplum örgütlerimizle de toplantımıza devam edeceğiz.

Buyurun Sayın Müdürüm.

NİĞDE TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ ASIM BAŞ - Sayın Başkanım, Sayın Valim, kıymetli milletvekillerimiz, belediye başkanım, sivil toplum örgütlerimizin değerli temsilcileri, kıymetli mesai arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum. Hoş geldiniz diyorum.

Sayın Başkanım, 2024 yılı faaliyetlerimizi anlatan, Niğde'nin de bir noktada fotoğrafının çekildiği videomuz var beş dakikalık; müsaadeniz olursa önce onunla başlamak istiyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

NİĞDE TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ ASIM BAŞ - Sayın Başkanım, müsaadenizle sunuma geçmek istiyorum.

Her ilin bir kimliği olması gerekirse Niğde'nin kimliği de "tarım" diye rahatlıkla ifade edebiliriz çünkü yüz ölçümüne baktığımız zaman, 275 bin hektar tarım arazisi varlığımız var, bir o kadar yakın da -yaklaşık 240-250 bin hektar- mera varlığımız var, ormanı da ilave edersek üstüne Niğde'nin yüz ölçümünün üçte 2'sinin tamamı tarım ve tarımla alakalı bir arazi varlığına sahip olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Biz il olarak tarımsal sulamada Türkiye'nin 2 katına sahip bir iliz yani yüzde 48'lere yaklaşıyor tarımsal sulama alanımız. Bunları hızlıca geçmek istiyorum.

Sayın Valimizin de girişte bahsettiği gibi, biz birçok üründe Türkiye'nin ilk 10'unda yer alan bir iliz. Ekonomimizin de büyük bir çoğunluğu tarım ve tarımsal üretimle alakalı ve istihdamımızın da büyük oranı -yüzde 48 oranında- tarım faaliyetiyle alakalı. Patateste 1'inciyiz; lahana, çavdar ve fasulyede 2'inciyiz; elmada 3; salçalık domateste ve kirazda 6; nektarin ve şeftalide Türkiye'de 8'inci sıradayız. Burada meyve üretim alanlarımızın dağılımı var; rakamlara çok girmek istemiyorum.

Hayvan varlığı olarak da 190 bine yaklaşan büyükbaş hayvan varlığımız var; 625 bine yaklaşan küçükbaş hayvan varlığımız var; 3 milyon 370 bin civarında kanatlı ve 45 bine yaklaşan da arı kovanımız var. Kovan veriminde Türkiye'nin 6'ncısıyız yani normal kovan sayısı olarak gerilerde olsak da bal verimi açısından Türkiye'nin 6'ncısı olan bir iliz; bu ayrıntıyı da ifade etmek istiyorum. Kanatlı işletme sayılarının son zamanlarda ulusal düzeydeki birçok yatırım ilimizde, özellikle Ulukışla bölgemizde yoğunlaşıyor. Burada 10 bin büyükbaş işletme sayımız var; 3 bine yakın küçükbaş işletme ve 21 kanatlı işletmemiz var. Bu şekilde ifade edebiliriz.

Bunlar gıda ve yem bayilerimizin ve tüketim yerlerimizin sayıları.

2024 yılında 970 milyon lira Tarım Orman Bakanlığı bütçemizden farklı kalemlerde üreticilerimize destekleme ödemesi yapıldı. 11 Nisan itibarıyla, 11 nisanda başlayan zirai donla ilimizde özellikle meyvecilik alanları çok ciddi anlamda zarar gördü.

Bu tablo, Türkiye'de zirai dondan etkilenen illerimizin tablosu, şiddetli etkilenen illerimizin tablosu; bizim ilimiz de bu tablonun içerisinde. Tarım ve Orman İl Müdürlüğü olarak zirai don öncesinde meteorolojik verileri aldığımız -ki zaman zaman biz bunu alırız, artı, farklı erken uyarı istasyonlarımız var- oradan gelen verileri, yaşanma öncesinden itibaren üreticilerimiz, Ziraat Odamız, kendi mesaj sistemimiz veya sosyal medya hesaplarımızdan bir duyuru, bilgilendirme vesaire çalışması zaten yapılıyordu. 11 Nisandaki don hadisesinin öncesinde de bu işlemler yürütüldü İl Müdürlüğümüzce.

Bu tabloya dikkatinizi çekmek istiyorum: Zirai don hadisesinin yaşandığı 11 Nisan gecesi bu veriler bizim... Erken uyarı istasyonları kurmuştuk biz Niğde'nin farklı noktalarında, 14 tane noktamız var; 17 ama 14'ünden veri aldık. Bunlar ilimizde o gece yaşanan don hadisesinin en düşük sıcaklık ve o sıcaklıkta kalma süreleri. Şuna dikkatinizi çekmek istiyorum: Eksi 3 santigratın altından itibaren risk oluşturmaya başlıyor yani hangi tedbiri alırsanız alın sıcaklık düştükçe ve o sıcaklıkta kalma süresi devam ettikçe, uzun sürdükçe zirai dondan etkilenme süresi, etkilenme oranı yükseliyor. Bizim ilimizde de eksi 19 dereceye kadar düşen noktalarımız oldu. Bunlar ilimizin farklı noktalarındaki o gece yaşanan don değerleri ve kalış süreleri.

Duyuru anıyla beraber -o gecedan itibaren ve öncesinden duyurularımızı yaptığımızı ben ifade etmiştim, arkadaşlarımız sürekli sahadaydı zaten- hem üreticilerimiz hem arkadaşlarımız, bizler bilfiil sahada, üreticilerimizin yanında olmak kaydıyla farklı mücadele yöntemlerini uyguladık -ki aramızda bu hadiseyi de bizzat yaşayan bahçe sahiplerimiz var, üreticilerimiz var- uygulandı ama donma süresinin çok uzun sürmesi -yaklaşık on üç-on dört saat- artı, eksi 19 derecelere varan sıcaklık düşüşüyle -Sayın Bakanımızın ifadesiyle- son otuz yılın belki de en şiddetli hadisesini yaşadık. Ondandır dolayı alınan tedbirlerin çok fazla bir etkisi olmadı işin doğrusu.

11 Nisanın ertesinde, 12 Nisan sabahında arkadaşlarımız -ben de dâhil olmak üzere- üreticilerimizin yanında olmaya gayret ettik, sahaya anında ulaştık, gecesinden de sahada olduğumuz dönemler oldu. O andaki bulunmamızın sebebi şu: O anda tespit yapmak veya genel durumu tespit etmek bir tarafa, üreticilerimizin genel durumu nedir, onu tespit etmek istedik ki üzerinden biraz zaman geçmesi gerekiyordu yüzde oranlarımızı falan alabilmek açısından. 11 Nisan gecesinden itibaren şu ana kadar bu zirai donla ilgili arkadaşlarımız, mühendis arkadaşlarımız, teşkilatlarımız, sivil toplum örgütlerimizle beraber sürekli istişare hâlinde gereken çalışmaları yürüttük.

İlimizde etkilenen ürünlerimiz: Armut, badem, ceviz, elma, erik, kayısı, kiraz, nektarin, şeftali, vişne ve üzüm üretim alanlarımız bu zirai dondan etkilendi. Bizim için daha çok ekonomik önemi olan elma, kiraz, şeftali, nektarin, kısmen ceviz; bizim ağırlıklı ürün desenimizde ciddi anlamda ekonomik getirisi olan ürünlerimiz olduğu için bu ürünlerimiz büyük oranda etkilendi.

Zirai don hadisesi yaşandı, elimizi ayağımızı çekmedik tabii ki sahadan, bundan sonraki süreçte hangi bakım, beslemeler yapılacak, hangi tedbirler alınabilir, ağaçların kendi normal vejetatif gelişimini sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi için neler yapılabilir konularıyla ilgili arkadaşlarımız o günden bugüne kadar sürekli sahadan, bulunduğumuz her ortamda bunları üreticilerimize, gerekli bakım, besleme ilaçlama, gerekiyorsa budama, bundan sonraki süreçte veya yaza doğru, önümüzdeki yılın meyve gözleriyle alakalı alınabilecek, yapılabilecek tedbirlerle ilgili bütün eğitim faaliyetlerini arkadaşlarımız sahadan aralıksız devam ettiriyor.

Sayın Bakanımız 23 Nisan tarihinde -dedim ya şiddetli yaşayan illerden bir tanesiydik- bir ziyarette bulundu, üreticilerimizle bir araya geldik, onları dinledi. Bakanlık olarak kendi yapabileceklerimizi veya bundan sonraki alınacak tedbirlerle ilgili bire bir görüşmeler yapıldı; çok da güzel bir ziyaret programı oldu.

Aynı zamanda bizim yaptığımız çalışmalarını da kontrol eden... "Kontrol eden" demeyeyim de belki de sonraki sürecinde, aradan on beş, yirmi gün, bir aylık geçen bir süreçte daha sağlıklı sonuç alınabilmesi açısından, bir noktada da verilerimizin kıyaslanabilmesi açısından Bakanlığımızdan ve Isparta Bahçe Kültürleri ve Meyvecilik Araştırma Enstitüsünden uzman arkadaşlarımız, Daire Başkanımızın Başkanlığında ilimizde ziyaret gerçekleştirdi. Onlar da yine, bizim arkadaşlarımızla beraber sahayı ziyaret ettiler, üreticilerimizle görüştüler, arkadaşlarımızı dinlediler ki Bakanlık olarak bundan sonraki sürecinde daha sağlıklı, daha genele uygun neler yapılabilirle ilgili rapor yapmak amacıyla...

Bu, saha ziyaretlerimizden Daire Başkanımızın başkanlığındaki bir şey.

Sonraki süreçte biz rutin, normal, resmî olarak don sürecinde yapılması gereken faaliyetlerden bir tanesi, il hasar tespit komisyonumuzla topladık, komisyon üyelerimizle beraber Vali Yardımcımızın Başkanlığında topladık. Tespitlerimizi, alan olarak, yüzde olarak yapılan tespitleri bir-bir buçuk aylık sürecin sonucunda komisyon kanalı imzasıyla beraber Bakanlığımıza bildirdik. "11'inde zirai don hadisesi yaşandı." demiştik. ÇKS'ye kayıtlı alanımız 229 bin hektar yani meyvecilik üretim alanlarımız daha fazla, meyve üretim alanlarımız ama ÇKS kayıtlılığı üzerinden hareket ediliyor malumunuz; 229 bin hektar ÇKS'ye kayıtlı alanımız var. Bu alanlarımızda TARSİM sigortamız var, TARSİM Bölge Müdürümüz de aramızda zaten. 842 üreticimiz 21.128 dekar alana TARSİM sigortası yaptırmış ilimizde, burada da belge sayıları var, Poliçe sayıları; düşük bir oran meyvecilik açısından, biraz çok parçalılığın zannedersenem etkisi var bunda.

Bütün bu duyurular, 11 Nisandan itibaren yaptığımız duyurular, saha ziyaretlerimiz, Sayın Bakanımızın ziyaretleri, artı, Bakanlığımızdan Daire Başkanımızın öncülüğündeki bir ekibin ziyareti vesaire sonucunda 5.087 çiftçimizin dilekçe alma işlemi tamamlandı. Yani biz bunu başlattık, dilekçe olarak başlattık zarar tespitlerinin müracaat sürecini, 3 kere uzattık... Yani 3 kere uzattık derken bunu söylememin sebebi şu: Hani, gelmeyen oldu mu, duymayan oldu mu, vesaire gibi bu tarz şeylerin yaşanmaması açısından duyuruların arkasından "Şu tarih son." dedik, bir uzatma yaptık "Bu tarih son." dedik, bir uzatma daha yaptık. Son uzatmada 3-5 kişi ya geldi ya gelmedi, ondan dolayı sistemi kapattık. Yani sistem girişleri devam ediyor ama komisyon kararımızı aldık. 5.087 üreticimiz -ÇKS'ye kayıtlı 5.087 üreticimiz- bize zirai don zararından dolayı başvuru yaptı.

Bir diğer süreç: Normal zirai kredi borçları. Zaten mevzuatı gereği, kanunu gereği o, kendi şartlarında erteleme süreci devam ediyor, öyle bir talep olursa Ziraat Bankası 31/12/2026 tarihine kadar bu süreden sonra, bu zirai don sürecinden sonra bizim bankaya bildirmemizle beraber normal şartlardaki zirai kredileri erteleniyor normal faiziyle beraber. Yani farklı türlü talepler var, bunu söylememin sebebi bu; normal erteleme süreci devam ediyor, o mevzuatında var.

Sayın Başkanım, ben sunumu tamamladım, sorulacak olan sorular falan varsa da cevaplayabilirim.

Arz ederim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum.

Daha sonra sorular kısmına geçeriz.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Sayın Müdürüm, ÇKS kayıtlı olan 229 bin; onun dışında, ÇKS kaydı olmadan üretim yapan ne kadarlık bir miktar var?

NİĞDE TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ ASIM BAŞ - Sayın Vekilim, bizim 300 bin dekara yakın meyve üretim alanımız var, bunun 229 bin dekarı yani hemen hemen yaklaşık diyebilirim ki yüzde 70'e yakın oranı ÇKS'ye kayıtlı alan, geri kalan kayıtlı değil.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Yani büyük oranda kayıtlı...

NİĞDE TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ ASIM BAŞ - Yüzde 60'ın üzerindeyiz kayıtlılık oranında. Bizde şöyle bir sıkıntı var: Yani ÇKS'nin genel probleminden, kayıtlılığın genel problemi işte mirastır, şudur, budur haricinde bazı...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Hayır, mirası da ÇKS kaydı yapabiliyorsunuz taahhüt verdiği anda.

NİĞDE TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ ASIM BAŞ - Bu süreçte şey devam ediyor, normal kiralama usulüyle vesaire ÇKS kaydı devam ediyor zaten haziran ayına kadar, onda sıkıntı yok ama...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bilmiyorlar Sayın Bakanım, ÇKS'ye kaydetmede mirasta hiçbir engel yok.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Mirasta da yapabiliyor, miras bir engel değil.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Orada bir eksikliğimiz var çünkü çiftçinin mirası ÇKS'ye kaydettirmeye ilgili şu an hiçbir engeli yok.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Engel yok, evet.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ama dediğim gibi, 2024'te bu kanun değişti aslında ama bunu çoğu çiftçi bunu bilmiyor, bilmediği için hâlâ da eski sistem olduğunu düşünüyor, ondan dolayı da mazeretler... Aslında geçen dönem bunu biz değiştirmiştik ve uzun süre de bunun mücadelesini verdik. Zaten Bakanlıkta veriler yerlerinde vardır, hâlâ var. Sayın Başkanım, belki bunu da bu rapora eklememizde fayda var: Çiftçinin o engellerinin ortadan kaldırıldığı, mirasçılığın kaydını yaptırmasıyla ilgili... yaptırmasıyla ilgili...

NİĞDE TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ ASIM BAŞ - Mirasta şey devam ediyor, onda sıkıntı yok, o çözümlendi, artı, kiralama usulüyle hazirana kadar devam ediyor ama sıkıntı şu: Muvafakatname vermekte insanımız kendi içerisinde birtakım şeyler yaşıyor, artı, bizdeki problemlerin bir tanesi de birkaç ilçemizde arazi çok küçük parçalı, ondan dolayı ÇKS kaydı da çok tercih edilmiyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, bunu tekrar değerlendiririz.

Şimdi, Karaman Tarım İl Müdürümüz de burada; bir de Karaman'ın fotoğrafını çekelim, ondan sonra diğer katılımcılara söz verelim.

Buyurun Sayın Müdürüm.

Karaman da çünkü... Karaman'a gideceğiz öğleden sonra ama Karaman'ın fotoğrafını... Belki gidemeyecek Komisyon üyelerimiz var burada.

KARAMAN TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ HATİCE BULUT - Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kıymetli vekilleri, değerli hazırım; kıymetli çalışmalarınızın inşallah Türkiye tarımına hayırlar getirmesini temenni ediyorum. Ben de müsaade ederseniz Karaman'ın çok kısa bir tarımsal özetini yapmak isterim.

Karaman 885 bin hektarlık bir yüz ölçümüne sahip ve bu alanlarından da 339 bin hektarlık yaklaşık kısmı ekilebilir tarım arazilerinden, 215 bin hektarlık kısmı mera arazilerinden oluşmakta ve bunun 142 bin hektarlık kısmında Karaman sulu tarım yapmaktadır. Karaman -gördüğünüz gibi-yaklaşık 245 bin dekarlık bir ekiliş alanıyla 686 bin tonla elma üretiminde 2'nci sıradayız. Aynı şekilde, Türkiye genelinde bademde 8.471 tonla 7'nci sırada, üzümde 51 bin tonla 16'nci sırada, zeytinde 9.600 tonla 20'nci sırada, ceviz ve kirazda da 28 ve 17'nci sırada Karaman ilimiz yer almaktadır. Yine, Karaman ilimizde kuru fasulyede 21 bin tonla Türkiye'de 5'inci sırada, mısırdaki 445 bin tonla 5'inci sırada, nohutta 32 bin ton rekoltyle 7'nci sırada; arpa, buğday ve şeker pancarı da görmüş olduğunuz gibi Türkiye ortalamasında 15, 28 ve 12'nci sırada yer almaktadır.

Tabii, bunun dışında, Karaman ikliminde -biliyorsunuz- zengin bir tarımsal ürün çeşitliliği var çünkü Karaman'da mikroklima özelliğine sahip bazı bölgelerimiz var. Bu bölgelerde rakımın 400'lere düşmesiyle birlikte Karaman'da aslında cennet hurmasından tutun da Antep fıstığına, zeytinine görmüş olduğunuz gibi Antalya ve Mersin'e yakın olması sebebiyle, rakımın düşmesi sebebiyle sebzeçilikte de oldukça gelişmiş bir ilimiz.

Yine, hayvansal verimizde 62 bin büyükbaşımız, yaklaşık 740 bin küçükbaşımız var. 1 milyon 791 bin kanatlımızla Türkiye'de 18'inci sırada, 58 bin kovanla Türkiye'de 49'uncu sırada yer almaktayız. Hayvansal üretim verilerimizde 95 bin ton büyükbaş süt üretimimiz, görmüş olduğunuz gibi 35 bin küçükbaş, yapağı, bal, bal mumu ve yumurta üretimimiz mevcut.

Şimdi, ilimizde yaşanan maalesef o kara geceye, kara günlerimize götüreceğim sizi, 10-14 Nisan tarihlerindeki zirai donla alakalı... Görmüş olduğunuz gibi, ilimizde 16 tane izleme istasyonumuz var. Bu izleme istasyonlarından ve meteorolojik verilerden aldığımız bilgilere göre zaten zirai donu öngörmüştük ve 6 Nisandan itibaren üreticilerimizi gerek Valilik sosyal medya hesaplarından gerekse İl Müdürlüğümüz sosyal medya hesaplarından, yerel basınımızın duyurmasıyla birçok bilgilendirme yapıldı aynı Niğde Müdürlüğümüzün de yapmış olduğu gibi. Bu konuda alınması gereken önlemler sıralandı. Görmüş olduğunuz gibi, sisleme "spring" yöntemiyle dondurma, onun dışında alınabilecek önlemler İl Müdürlüğümüz tarafından sırasıyla paylaşıldı. O gece biz de tüm ekibimizle beraber sahadaydık. İnanın, Niğde'de de böyledir ama Karaman'da da tüm üreticilerimiz sabaha kadar ayaktaydı. Herkes birbirlerine koşuyordu "Balya var mı, lastik var mı?" diye. Lastik yakanından balya yakınına kadar, "spring"le sulamaya kadar insanlar elinden geleni ardına koymadı ve sabaha kadar ekisi 15'lere düşmesine rağmen mücadele edildi. "Tedbir bizden, takdir Allah'tan." dedi Anadolu insanı, yine de mücadeleyi elden bırakmadılar. Maalesef, biliyorsunuz, meyvecilikte ekisi 5'lere, ekisi 7'lere düşen bir sıcaklıkla mücadele edilebilir ama şimdi göreceğiniz...

10 Nisan gecesinde sıcaklık ekisi 5'lere kadar düştü. Bu ekisi 5'lere düşmeden sonra ayın 11'inde ekiple beraber çalışmalara başladık. O zaman sıcaklık ekisi 5'lerdeydi. Meyvecilikle alakalı ciddi manada bir zararımız yoktu ancak ekisi 5'ten sonra gördüğünüz gibi, o günün sabahında da yine donun devam edeceği noktasında bilgilendirme yapıldı ancak ekisi 15'lere kadar düşen sıcaklıkta saha çalışmaları...

Görmüş olduğunuz gibi, bahçelerin çoğu çiçeklenme dönemindeydi. Özellikle elma da, kırmızı çeşitler de çiçeklenme döneminde olması sebebiyle... Yeşillerde de var ama zararın boyutunun fazla olduğu bahçeler genellikle kırmızı çeşitlerimiz. O gece yine aynı şekilde Elma Üreticileri Birliğiyle sabaha kadar sahadaydık üreticilerimizde.

Şimdi, görüyorsunuz, bunlar donun olduğu gecenin fotoğrafları. Üreticilerimiz mücadele etti. Karaman'da profesyonel bir elma üretimi var. "Spring"le mücadele; bu fotoğraf saat 02.30'ta çektiğim bir fotoğraf; 02.30'ta "spring"le (dondurma yöntemiyle) uygulanan bir bahçe, don pervanesi var ve ancak sıcaklık gece 02.30'ta ekisi 12'ye kadar düşebilmişti. Tedbir alınan bir bahçeden bahsediyorum ben, sıcaklığın ekisi 18'e kadar düştüğü alanlarımız mevcut.

Maalesef, sıcaklığın aşırı düşmeden dolayı yapılan önlemler çok fazla kâr elde etmedi. "Spring" yöntemiyle o dondurmada olsun, don pervanesi olsun... Biliyorsunuz, belli bir dereceden sonra çalışmasında bile sıkıntılar yaşadık, "spring"lerin donmasıyla karşı karşıya kaldık, "spring"ler dondu, ağaçların üst kısmındaki buzlanma sağlanamadı. Üreticilerimiz her ne kadar elinden geleni yapsa da... Bakın, bu, sabahındaki bir fotoğraf; pespembe çiçek. Birkaç gün öncesinde görsel bir şölen vardı bu bahçede ama ayın 12'sindeki sabahta -görüyorsunuz- ağaçlardaki çiçekler simsiyah, kahverengi bir şekilde görülüyor; zararın boyutunu göstermek amacıyla çektiğimiz bir fotoğraf bu da.

Yine, zarar tespit çalışmaları aynı gün devam etti. Çiçeklerdeki zarar...

Ben, fotoğrafları özellikle koydum ki Karaman'daki... Sayın Valimizin zarar tespit çalışmalarıyla beraber bizlere eşlik etmesi.

Bakın, ağaçtaki çiçekleri görüyorsunuz, yanmış bir vaziyette neredeyse. Yine, diğer ürünlerimizde de aynı şekilde, cevizinden bademine, kirazına kadar birçok üründe...

TAGEM Genel Müdürlüğümüzün ilimize yapmış olduğu ziyarette, TAGEM'le beraber önce... Meyve ağaçlarında -biliyorsunuz- bir sonraki yılın -gözlerinin- bir sonraki hasat da bizler için çok önemli. Bazı ağaçlarımız da "spring"le dondurulduğu için ağaçların dallarında kopmalar oldu, bir sonraki senenin gözlerinde zararlar oldu. Bu yüzden TAGEM'le, Araştırma Enstitüsüyle önce kendi personelimizi eğittik, sonrasında da kendi personelimizle birlikte bir sonraki yılın hasadı için ön hazırlıklara sahada devam ettik. Budama nasıl olmalı, bununla alakalı bakım nasıl olmalı, gübreleme nasıl olmalı, bu noktalarda üreticilerimizi bilgilendirdik ve hâlâ da çalışmalarımız devam ediyor.

Yine, görmüş olduğunuz gibi Karaman'da da 5.117 üreticimiz bizlere parsel bazlı tespit için başvurdu. Toplamda 93 bin dekarlık bir tespit yapıldı; elma, ceviz, kiraz, badem, üzüm gibi birçok üründe tespit yapıldı.

Ben çok ufak bir konuya daha değinmek istiyorum.

Karaman'da ciddi manada elma ihracatımız var bizim. 2024 yılında 40 ülkeye yaklaşık elma ve kiraz beraber olmak üzere 100-130 bin tonluk bir ihracatımız var. Litvanya'dan Suudi Arabistan'a, Dubai'den Almanya'ya, Rusya'ya, Bulgaristan'a, İspanya ve Hindistan gibi birçok ülkeye Karaman ihracat yapıyor ve bu sektör...

Görmüş olduğunuz gibi, bu, dün çektiğim bir fotoğraf, birebir bugüne koymak istedim bu fotoğrafı. Ağaçlarda her ne kadar meyve olsa da artık ihracata söz konusu elmamız bizim yok, Karaman özelinde yok, eminim Niğde'de de aynı sıkıntı mevcuttur. Maalesef elma olsa da ihracatta don halkasından dolayı bir ihracatımız söz konusu olmayacak.

Biliyorsunuz, aslında sektörler bir zincirin halkası gibi yani bunu üreten kişi, bunu üretip depolayan kişi, depolayandan ihracat yapan kişi -Karaman'da sezonda 30 bin işçi çalışıyor,- işçisi, ilacını satan bayisi, aslında başta üreten kişi olmak üzere sektörün tamamına maalesef don vurdu.

Ben Niğde, Isparta ve diğer illerimize de geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum; çalışmalarınızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Müdürüm, bu açıklayıcı sunumunuzdan dolayı.

Burada Nevşehir ve Aksaray il müdürlerimiz var mıdır acaba? Onlar da kısaca konuyla ilgili bir bilgilendirme yaparlarsa sevinirim, sunumunuz varsa kısaca olur.

Buyurun.

AKSARAY TARIM VE ORMAN İL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÇİÇEK - Sayın Başkanım, değerli hazırım; İl Müdürümüzün başka bir programı olması vesilesiyle ben İl Müdür Yardımcısı olarak ben katılım sağlıyorum.

Şahsım ve kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aksaray ilimizde 11-13 Nisan tarihleri arasında meydana gelen zirai don afetinden 7 ilçemiz ve 71 köyümüz olmak üzere meyve ağaçlarından oluşan 3.560 dekar alan zarar görmüştür. Aksaray meyvecilik açısından Niğde, Karaman illerimiz gibi değil daha ziyade tarla ziraatıyla ilgili iştiğal etmektedir; bizde yaklaşık tarım alanımızın yüzde 1'i meyvecilik alanını oluşturmaktadır Sayın Başkanım, buradan da 373 çiftçimiz zarar görmüştür. Bu kapsamda, Aksaray'daki 373 çiftçimizin yaklaşık olarak 3.560 dekarı zarar gören alanlar içerisindedir ve bu 3.560 dekar alandan da 590 dekar alan TARSİM kapsamında, diğer alanlarda TARSİM yaptırılmamıştır Sayın Başkanım.

Yine, Aksaray'da da armut, badem, ceviz, elma, erik, kayısı, kiraz ve üzüm olmak üzere bu alanlardaki ürünlerimizde zarar meydana gelmiştir. Meyveciliğin haricinde Aksaray'ımıza özgü olarak yani ekimi en çok yapılan ayçiçeği ve şeker pancarı tarımı yapılmaktadır. Diğer illerimizdeki meyvecilik kadar olmasa da bu iki üründe de don afetinden zarara uğramıştır çiftçilerimiz. Burada bizim sahada yapmış olduğumuz çalışmalarda yaklaşık olarak 7 bin dekar ayçiçeği tarımında 2 bin dekar da şeker pancarı... Tabii, biraz da burada erken ekimden kaynaklanan bir durum var. Bunları da zirai dondan zarar gören çiftçilerimiz buraları tekrardan sürerek yerine yenisini ekme fırsatı yakalamışlardır.

Yine, Sayın Başkanım, diğer yapmış olduğumuz saha çalışmalarında hububatta da kısmen ilk başlangıçta bir zarar olduğu gibiyse de sonraları, işte, havaların birazcık daha ısınmasıyla hububat kendisini toparlamıştır ancak bizim şöyle bir tereddüdümüz var: İleriki dönemlerde tam kardeşlenme başlangıcında olduğu için zirai don olayı, belki bizim kaygımız dane tutumunda bir sıkıntı yaşayabileceğimiz, bu da rekoltemize etki edecek diye bir tereddüdümüz var. Sayın başkanım, onu da zaman içerisinde saha çalışmalarımızda tekrar gezerek tespitlere çalışacağız inşallah.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Müdürüm, yeterli oldu.

AKSARAY TARIM VE ORMAN İL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÇİÇEK - Ben teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Acaba ÇKS'siz ne kadar arazi var? Hem Karaman'da hem de Aksaray'da ne kadar?

AKSARAY TARIM VE ORMAN İL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÇİÇEK - Aksaray'da ÇKS oranı toplam arazimizin yüzde 61'i oranındadır; geri kalan 39'u da ÇKS...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Onu istemedim Sayın Müdür Yardımcım...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Zirai dondan etkilenen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Dondan etkilenen ÇKS dışındaki arazimiz var mı?

AKSARAY TARIM VE ORMAN İL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÇİÇEK - Meyvecilikte tamamı ÇKS'ye kayıtlı bizim Aksaray'da.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şeker pancarı ve ayçiçeğinde?

AKSARAY TARIM VE ORMAN İL MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF ÇİÇEK - Şeker pancarı ve ayçiçeğinde şu ana kadar tespitlerimizde, ÇKS'ye kayıtlı olanları dikkate aldığımızdan dolayı diğerleriyle ilgili henüz somut bir bilgi yok elimizde.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, teşekkür ediyorum.

Nevşehir burada mı?

NEVŞEHİR TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ ÖZGÜR MEMİŞ - Buradayım Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Müdürüm, siz de kısaca, özet olarak yerinizden arz ediverin.

Buyurun.

NEVŞEHİR TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ ÖZGÜR MEMİŞ - Sayın Başkanım, Sayın Valim, sayın milletvekillerim; sizleri şahsım ve kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

Nevşehir ilimiz 5 milyon 300 bin yüz ölçümünün yüzde 65'ine tekabül eden 3 milyon 515 bin dekar tarım alanına sahiptir. Bu tarım alanının yüzde 52'sinde tahıl grubu, yüzde 7'sinde sebze grubu, yüzde 6'sında baklagil grubu, yüzde 5'inde bağcılık ve yüzde 1'inde de meyvecilik yapılmaktadır.

10-15 Nisan tarihleri arasında meydana gelen zirai don afetinden önce çiftçilerimize gerek sosyal medya aracılığıyla gerek yerel basınla gerek Valiliğimiz aracılığıyla bilgilendirme haberleri yayınladık. Bunun haricinde, yaklaşık 18.375 SMS bilgilendirmesi çiftçilerimize gönderdik ve bu süreç içerisinde zirai dondan öncede sahadaydık. Zirai donun daha etkin olduğu 11-

12 Nisan tarihleri arasında kadimden gelen kültürel tedbirlerin yanında modern tedbirleri de uygulamaya çalıştık. Kadimden gelenler, işte, saman yakmadır, lastik yakmadır, günümüz teknolojisinde sislemedir, "spring" yağmurlamadır ancak zirai donda şöyle bir faktör vardır: Sıcaklığın derecesi, sıcaklığın kalma süresi, rüzgâr durumu, bu etkenlerin hepsi don olayının zarar eşiğini belirler.

Dolayısıyla ilimizde eksi 5 ile eksi 15 santigrat derece arasında beş-sekiz saat süren zirai don hadisesi özellikle "sert çekirdekli meyve grubu" dediğimiz kiraz, vişne ve yumuşak çekirdekli meyve grubu olan elmayı, armudu, ayvayı ve kadimden gelen bağ üretimimizi olumsuz yönde etkilemiştir.

Don hadisesinden sonra cumartesi ve pazar günü -7 ilçemiz var, merkezle 8 ilçemiz var- 7 ilçemiz ve merkez ilçemizde 2'şer ekipten 16 ekip kurduk. 153 köyümüz, 15 kasabamız olmak üzere 176 yerleşim biriminde arazi çalışmalarımızı ve tespit çalışmalarımızı alan bazında yaptık ve çiftçilerimize geçmiş olsun dilekelerimizi ilettik. Daha sonrasında parsel bazlı bir çalışma yaptık; bu parsel bazlı çalışma sonucunda da 56 köyde toplamda 4.978 üreticimize ulaşarak hasarlarının parsel bazında çalışmalarını gerçekleştirdik. Daha sonrasında, tüm hasar oranı yüksek olan köylerimizde çiftçilerimizle beraber toplantı yaparak, tespitler yaparak bundan sonraki süreçte ne gibi teknik ve kültürel önlemler alınacağı konusunda bilgilendirme çalışmaları yaptık. Sadece meyve grubunda değil tahıl grubunda da zararlarımız oluşmuştu. Nisan ayının 12'sinden itibaren bu tahıl grubunu gözlemledik. Özellikle buğday ve arpada yüzde 10, yüzde 15 oranında bir hasar durumumuz vardı ancak şu anki durumda tahıl grubu toparlanmış durumda. Dolayısıyla bir zarar eşiğinden -zirai dondaki zarar eşiğinden- tahıl grubunda ilimiz için söz etmek mümkün değildir.

İlimizin ÇKS'ye kayıtlı toplam arazisinin yüzde 22'si TARSİM'e kayıtlı, TARSİM tarafından sigortalanmış ancak bu ürün gruplarından -zirai dondan zarar gören ürün gruplarından- yüzde 3'lük bir dilimi TARSİM kapsamında. Dolayısıyla yaptığımız bu çalışmalar sonucunda çiftçilerimizin ÇKS'ye kayıtlı olan tüm parsellerimizin özellikle 16 ürün grubunda -ki bu 12'si ilimizde var- tüm parsellerin tespitleri yapılmış, tüm parsellerde zarar oranları belirlenmiştir.

Arz ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Müdürüm.

Şimdi, isterseniz, biraz hızlıca, önce...

Ziraat Odası Başkanımız burada mıdır?

Başkanım, Ziraat Odası olarak tespitleriniz ve önerileriniz nedir? Aslında az çok tespitleri biliyoruz, tespitler net yani burada, hemen hemen gezdiğimiz her yerde; özellikle bu dönemin, bu yılın hasadı zaten gitti, gelecek yıllla ilgili yapılması gereken konularda tarım il müdürlüklerimiz yani çok aktif hareket ediyor, valiliklerimizin koordinesinde ciddi önlemler alarak ağaçların budanması, hazırlanması gelecek yıllla ilgili eyvallah fakat tabii, burada bizim esas duymak istediğimiz, şu andaki üreticilerin içinde bulunduğu ekonomik durum -çok çok önemli- burada neler yapılması lazım acil ve geleceğe ilişkin, biraz o noktaya odaklanırsak sanırım toplantımız daha verimli geçer çünkü Komisyon olarak bizim birincil görevimiz de bu.

Evet, buyurun Başkanım.

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; ilimize hoş geldiniz.

Tabii ki hızlıca geçmek babından şunu söylemek istiyorum.

Şimdi, ilimizde tabii ki don olayını yazmıştık veyahut tabii, bunu anlatmak istemiyorum ama çare olarak ve bu konuda neler yapılabilir hızlıca onları söylemek isterim.

Az önce Müdürümün de ifade ettiği gibi yaklaşık 230 bin dekar alanda sadece 21 bin dekar alanın TARSİM'li olduğunu gördük. Bu, TARSİM'li olan bölgelerimiz yüzde 10'a tekabül ediyor ama biz işletme sayısına baktığımız takdirde büyük işletme anlamında yüzde 50'si büyük işletme; büyük işletmelerin dâhil TARSİM'i yaptırmadığını görüyoruz, bu da bilinçli çiftçilik yapan işletmelerimizin dâhil TARSİM'i yaptırmadığını gösteriyor. Sayın Başkanım, bu don olayıyla birlikte TARSİM'in gerçekten bir statüye oturtulması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, biz bu büyük işletmelerin ve diğer işletmelerin yaşayabilmesi için vergi ve sigorta borçlarının ertelenmesi, daha sonra bu kişilerin üretimin devamlılığı sağlanması için bunların ertelenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, büyük işletmelerimizin işletmeyi kurarken ve bunu sürdürürken almış oldukları krediler var Sayın Başkanım; bu kredilerden gerçekten ciddi anlamda halktan gelen, tabandan gelen bir şikâyet konusu var; "şikâyet" demeyelim de "Bunu nasıl ödeyeceğiz günü geldiği zaman? Bu işin içinden nasıl çıkacağız?" diye... O konuda çalışma yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Yine, ilimiz geçen yıl IPARD kapsamına alındı. IPARD kapsamıyla birlikte soğuk hava depoları yapılmaya başlandı. Soğuk hava deposu yapılabilmesi için proje verdiler ve işe başladılar. Bu da niye? Çünkü elması var, içine elma koyacak ve bu borcunu da bununla karşılayacak. IPARD yatırımı veya kırsal kalkınma yatırımı yapan üreticilerimizin veyahut da girişimcilerimizin desteklenmesi, bunların tekrar sürdürülebilirliği için çaba gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yine, pandemide olduğu gibi, KGF kredilerinin çiftçilere de verilmesi gerektiğini düşünüyoruz Sayın Başkanım.

Bir de Sayın Başkanım, az önce Komisyon üyesi milletvekilimizden birisi, devamlı kayıt olmayan bu çiftçilerimizden bahsetmişti. Başkanım, 12 Nisandan sonra kayıt olan çiftçilerimiz şu anda değerlendirmeye alınmıyor; bunun da değerlendirme içerisine alınması gerektiğini düşünüyorum çünkü unutulmuş veyahut da bu konuda öngörmemiş ama daha sonra -don olayı olduktan sonra- "Zararım bir nebze olsun karşılanır." diye tekrar kayıt olmuş ve ÇKS'sini yaptırmış; bu çiftçilerimizin de bu destekleme kapsamına alınması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bir konu benim dikkatimi çekti satır aralarında: Borçlarını ödemediği için çiftçilerin ziraat odası üyeliklerini sildirip bu sebepten dolayı da ÇKS'lerinin düştüğüne ilişkin bir şey var mıdır? Tarım İl Müdürlüğümüz de burada. Böyle bir şey var mı?

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Şu anda bizim ilimizde böyle bir şey yok yani.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yok.

Geçmişle ilgili söylüyorum yani bu ÇKS meselesiyle ilgili.

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Geçmişte de yok.

Sayın Başkanım, yalnız, şu anda şöyle bir şey var: Yeniden bir yapılandırma, çıkan bu ÇKS Yasası'na göre: Çiftçiliğe iki yıl üst üste gelmeyen çiftçilerimizin uyarılması, buraya dâhil edilmesi, gelmiyorsa iki yıl sonra üyelikten düşürülmesi gibi bir çalışma var.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ziraat odası üyeliğinden.

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Evet.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tarımda ÇKS'yi ilgilendiriyor mu bu?

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Tabii, bizden, üyelikten düşünce çiftçilik de düşmüş olacak, ÇKS'den de düşmüş olacaklar.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Burada bir konu var sanki: Yani ziraat odası üyeliği tabii, önemli ama için ÇKS bir kayıt sistemi. Yani bu ikisinin arasındaki bağlantı biraz...

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Başkanım, şimdi, biz ÇKS'ye kayıtlı...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sanki ÇKS oranını azaltan bir şey gibi mi geliyor, bilmiyorum ben.

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - ÇKS'ye kayıtlı olduğu zaman Başkanım...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ziraat odası aidatlarını ödeyemediği için düşürme diye bir şey denildi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bildirim yapmadığı için.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hayır, bildirim yapsa bile...

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Konu aidat değil Başkanım, konu şöyle: Bize -ziraat odasına- kayıtlı olduğu için, mesleki örgüt olduğumuz için BAĞ-KUR'a kayıtlı oluyor. Vatandaş geliyor, bir günlüğüne kaydoluyor; bu yıl kayıt olduktan sonra on dakikalığına bir daha bize uğramıyor veyahut bu çiftçi gözüküyor ve sistemde çiftçi gözüküyor. Bizim yeni çıkan bu ÇKS Kanunu'na göre de eğer bu çiftçilik yapmıyorsa ek bir işten veyahut da başka yerden olsun ödesin, çiftçilik mesleğinden yürüttürmesin diye böyle bir kararı alındı. Aidatlarla konusu... Zaten ziraat odasının aidatları çok düşük bir aidat yani 250 lira gibi aidatı var yıllık o da bir çiftçi için veyahut da işletmeci için çok bir şey ifade etmediğini düşünüyorum; o konuda bir şey olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, Müdürüm, bir şey diyecektiniz herhâlde.

Buyurun.

KARAMAN TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ HATİCE BULUT - Sayın Başkanım, bizim ÇKS sistemlerimizde bir çiftçinin gelip kaydettirilmesi için ÇKS mevzuatı ziraat odasına üyelik şartı arıyor. Şimdi, çiftçilerimiz önce ziraat odasına üye oluyor, sonra ÇKS'ye kayıt oluyor.

Tabii, Sayın Başkanımın ifade ettiği gibi, zaman içerisinde bazı çiftçiler aktif çiftçiliğe devam ederken bazı çiftçiler de zaman içerisinde ya çiftçilikle uğraşmıyor ya da pasif hâle geliyor ziraat odalarında. Şimdi, ziraat odaları "Bu üyeleri pasif hâle getirdik." veya... Onların da kendine dair bir tüzükleri var bildiğim kadarıyla; bu tüzüklerinde, sözleşmelerinde alınan kararlar da... İşte, iki yıl üst üste borcunun ödenmemesi durumunda gerekli uyarıları yapıyorlar diye biliyorum Sayın Başkanım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Geçen yıl farklı uygulama e-devlet üzerinden yapılandı, ziraat odası üyeliği aranmadı.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hayır, burada bir teknik...

KARAMAN TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ HATİCE BULUT - Şöyle bir şey... Ziraat odası üyeliği...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ömer ağabey, teknik bir konu var gibi geliyor bana yani.

KARAMAN TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ HATİCE BULUT - E-devlet üzerinden başvurularda aktif veya pasif olarak sorgulama yapılmıyor. Zaten üye olanlar devletten ÇKS'sini güncelliyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - ÇKS'yi oradan yaptırılanların ziraat odasına aidat ödemesi şartı da kalkıyor.

KARAMAN TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ HATİCE BULUT - Ziraat odasına aidat ödeme şartı bizimle ilgili bir mevzuat değil; o, ziraat odasıyla ilgili bir mevzuat.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Diyorum ki: Uygulamada farklı uygulamalar var. Oraya girersek işimiz uzar da...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Sayın Vekilim, Sayın Başkanım; zaten şu anda ÇKS'leri ziraat odalarına verdik, son düzenlemeyle beraber. Bu yıl yeni şeyde ÇKS kayıtlarını da ziraat odaları birlikte yapıyor. Dolayısıyla, oradaki şey de ortadan kalkmış oluyor.

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Sayın Başkanım, daha önce 3 ile verilmişti, bu yıl yine verilebilecek illere komple verilecek, önümüzdeki yıllarda inşallah komple ziraat odaları bu konuda yapacak.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - O zaman bu ÇKS ikilemi kalkacak ortadan, belki ziraat odaları bu konuda...

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Evet kalkacak, direkt biz yapmış olacağız zaten.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii, burada belki hani, aidatını ödememe durumunda -mevzuatla- iki yıl üst üste ödenmeyince pasife alınıyor bildiğim kadarıyla sizin sisteminizde.

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - İşte, "aidat" demiyor, orada da "Bu çiftçi değilse üyeliğinden düşürülmesi, pasife alınması lazım." diyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Üyelik...

Tamam, aidatını ödemeyince "çiftçi değil" mi yapıyorsunuz? Yoksa bir tespit yapıp... Şöyle bir şey: Aidatını ödemediği zaman adam, üyelik aidatının tahsili yoluna gidilmesi gerekiyor ama bizde genellikle... Ben onu bilirim yani odalar ve borsalar dünyasında da çalıştım, dört yıl gibi. Biz genellikle uyarırız, devam eder fakat bir müddet sonra pat diye üyelikler liste hâlinde düşürülür. Adamın esasında iktisadi faaliyeti de vardır. Sonra, tekrar, seçimler döneminde bu listeler gündemden düşürülür, bir şeyler yapılır, askıya alınır. Yani böyle bir teknik konu varsa borçların tahsilini Borçlar Kanunu'na göre yapalım yani tahsil sürecini yapalım ama insanları üyelikten düşürmeyelim ancak üyelikten düşürme olayı tamamen iktisadi faaliyeti, üretici faaliyetini durdurduğu tarafımızdan tespit edilirse... Kendisi resen vermeyebilir, ölüm olur, adam terk etmiştir, bir sürü sebepler olabilir, bunları resen tespitle olabilir. Üyelik düşürme olayları ya da "Üyelik aidatı ödenmedi." diye resen düşürme olaylarıyla ilgili sanki teknik ya da hukuki bir mesele var gibi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, Covid döneminde sokağa çıkmayla ilgili özel bir statü alındı. O dönemde -Sevgili Başkanım da ifade etti, o da destekleyecektir- birçok kişi ondan faydalanma anlamında kayıt oldu. Tabii, ondan sonra, bir yerden ÇKS bastırıldı, BAĞ-KUR bastırıldı, sık sık sorun yaşamaya başladılar. Onun için de zirai faaliyeti de yoktu normalde. Ondan dolayı da...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Zirai faaliyeti var da kayıt dışı. Bunların ÇKS'si yok; bahçesi var, o bahçeye gidebilmek için...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İlhami ağabey, bak, dört gündür sen bir soru soruyorsun ısrarla? Ben şeyi açmak için söylüyorum: "ÇKS'li oranı ÇKS'siz oranının ne kadarıdır?" diye soruyorsun. Şimdi, insanlar da neden iktisadi faaliyetini sürdürürken çok teknik, hukuki sebepler olmadıkça ÇKS'li olmasınlar ki çünkü devlet destek veriyor bunlara, kredi veriyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bunlar farklı yanıt Başkanım. Sayın Başkanın ifade ettiği o ayrılanlar farklı yapıdakiler çünkü onlar zaten...

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Onlar çiftçi değil Sayın Başkanım yani.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bizim söylediğimiz farklı, Başkanın dediği o düşenler...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İşte, oraya bakmak lazım, bu alana bir bakmak lazım; bu alanın birden fazla nedeni var gibi geliyor bana.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Adamın bir hobi bahçesi vardı; hobi bahçesine dahi çıkmak için, hobi bahçesindeki o domatesi, biberi, patlıcanı sulamak için...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yani şimdi burada şöyle: Bu zirai don desteğinde ÇKS'li, ÇKS'sizle ilgili bir mesele var ya... Şimdi, burada bizim neden insanlar ÇKS'li olmaktan kaçıyorlar ya da teknik olarak olamıyorlar konusuna da bir başlık açıp bakmamız lazım.

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Başkanım, şimdi, oradaki şöyle: Herifin 10 dekar yeri var, 5 dekar bahçesi var; gelip de burada uğraşmak istemiyor bu konuyla alakalı; tam geliri ondan olmadığı için ama bu adam da bize üye yani üye olduğu için direkt bize gelip ÇKS'sini yaptırmıyor veyahut da bir destek beklentisi yok çünkü yani desteklerin çok düşük olmasından dolayı.

Yine, Başkanım, bu mazot, gübre desteği adı altında veyahut da diğer gelirler desteği adı altında çiftçilerimizin ivedilikle desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Şimdi, bir açıklama daha var: 12 Nisana kadar yapılan masrafların devletimiz tarafından karşılanacağı gibi söylenti var yani daha gerçekleşmedi ama. Bizim de burada aşağıdaki çiftçilerimizin demek istediği şöyle: 12 Nisana kadar zaten bahçemize çok fazla bir şey yapılmadı; sulamadır, gübredir, ilaçtır şimdiden sonra olacak. Yani bunun buna göre değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz biz.

Az önce söylediğim gibi, daha sonra ÇKS'ye kayıtlı olan şahısların da veyahut da kişilerin de ÇKS'sinin dikkate alınarak onların da bu destekleme kapsamı altına alınması gerektiğini düşünüyoruz. Yine de burada çalışan işçilerimiz vardı Sayın Başkanım, yani yaklaşık bu 100 işletmenin içerisinde yaklaşık 5-6 bine yakın kayıtlı çalışan var, kayıtlı; bir de kayıt olmayan çalışanlarımız var. Bunların da az önceki söylediğim gibi, primlerdir, sigortalardır, kiralardır veyahut da nasıl bir şeyler yapılabilecekse bunlar hakkında da çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum ben.

Yine, ben bir rapor hâlinde dosyalar hazırlamıştım Sayın Başkanım. Müsaadeniz olursa toplantı sonunda vekillerimize birer dosya vermek isterim.

Hepsini burada kendim konuşarak vaktinizi almak istemiyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum.

NİĞDE ZİRAAT ODASI BAŞKANI VELİ KENAR - Biz teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Daha geniş bir raporunuz varsa da almak isteriz.

Evet, Ticaret Borsamızı dinleyelim, sonra Ticaret Odamızı dinleyeceğiz.

Buyurun Başkanım.

NİĞDE TİCARET BORSASI BAŞKANI ZAFER UYANIK - Sayın Başkanım, hoş geldiniz.

İlimizde tabii, büyük bir zarar var, bu zararın tespiti için sağ olsunlar Sayın Valimizin, Tarım İl Müdürümüzün, sayın milletvekillerimizin hepsinin çalışması oldu. Tabii, zararın devlet tarafından desteklenmesi gerekiyor, bunun için de tabii ki -devletimiz güçlüdür, Hükümetimiz güçlüdür- yapılacak şeylerin zaten çok söylendi, bundan dolayı teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, Başkanım, ben de çok teşekkür ediyorum.

Ticaret Odası Başkanımız, buyurun.

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - Öncelikle hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Böyle, sadece kent ekonomisinde belli ürünler üzerinden geçerli olan yerlerde Malatya'da da karşımıza çıkmıştı, elma burada, tabii, çok belirleyici. Kentin sadece tarımsal üreticisini değil ekonomiyi, esnafı ilgilendiren bir konusu var, onun için Ticaret Odasının diyecekleri de önemli.

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - Öncelikle toplantının başında ÇKS konusu gündeme geldi. ÇKS gerçekten önemli bir şey; ÇKS'de Niğde'de en önemli sorunlarından bir tanesi ÇKS belgesinin kiraya verilmesi. ÇKS belgesini kiraya veriyorsunuz ama teşvikleri kendiniz alıyorsunuz, üretimi yapan kişi ÇKS belgesi teşviklerinden faydalanmıyor. Bunun için bir önlem alınması gerektiğini düşünüyorum; bu, devamlı gündeme geliyor.

Diğer önemli bir konu da TARSİM -sigorta- konusu. Yani herkes sigortalı olsaydı biz bu toplantıyı burada yapmayacaktık, belki sigorta şirketleriyle yapacaktık burada bu toplantıyı. Hiç kimse TARSİM'e sigorta yaptırmak istemiyor, devlet de bunun -biliyorsunuz- yüzde 70'ini karşılıyor, yüzde 70'ini karşıladığı hâlde TARSİM'e eğer üretici firmalar sigorta yaptırmıyorsa burada problem var demektir. Bunu ben 8'inci Ekonomik Şûra Toplantısı'nda da gündeme getirdim, gerçekten bu konunun masaya yatırılması gerektiğini düşünüyorum. Bu, gerçekten önemli bir konu, eğer devlet bunun yüzde 70'ini veriyorsa arkadaşlarımız sigorta yaptırmıyorsa bunda problem var demektir. Ben araştırdım; sadece buradaki üreticilerimizin yüzde 20'si sigorta yaptırmış,

bunu da zorunluluktan yaptırmış. Ziraat Bankasından vesaire yerlerden, bankalardan kredi aldığı için bunu zorunlu tutmuşlar, onu da zorunlu olduğu için TARSİM'e yaptırmış; bu konunun da masaya yatırılması gerektiğini düşünüyorum, bu gerçekten önemli; her sene, her sene bu, gündeme gelmemeli.

Diğer önemli bir konu da bizim elma üretimimiz 600 bin ton civarında, bunun 150 bin tonu ihracata gidiyor. Niğde'de bizim zararımız rakamsal değeriyle 205 milyon dolar; bunun hesabını yaptık, belgelerini de size sunabiliriz. Bunların içinde ilaç, gübre, yakıt, elektrik, sulama, idare, diğer giderler de var. Bunlarla ilgili bir çalışmamız var, size de sunacağım bunu.

Benim talebim şu: Elma, nektarin, kayısı, kiraz üreticilerinin sorunlarının karşılanması ve bankalara olan borçlarının ertelenmesi; bundan sonra yapacakları üretim giderleri için de uzun vadeli kredilerin sunulması çünkü bundan sonra da bu elma bahçelerine, diğer bahçelere bakmak mecburiyetindeyiz, bunun için de bir kredi talebimiz olacak ama bunun da uzun vadede olmasını istiyoruz.

Diğer bir talebimiz de 2026 yılı içinde bu işletmelerin tekrar takibini istiyoruz. Yani gerçekten 2026'da bu bahçelerimiz ürün verecek mi, vermeyecek mi? Bu toplantının yapılmaması için bir daha bu bahçelerin 2026 yıl içinde de takibini istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bir şeyi atlamadan bir soru sorabilir miyim izniniz olursa?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkanım, çok teşekkürler. En azından ihracatçılarımla mali bir tablosunu da çıkardınız. Buradaki sizden istediğimiz şu: Bağlantıları var ihracatçı arkadaşlarımızın genel olarak. Şimdi, böyle bir sorunla karşı karşıya olduğu için bunların taahhütlerini yerine getiremediği zaman nasıl olacak, ne düşünüyorsunuz?

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - Şimdi, bunda pazar kaybı mutlaka olacak.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O ayrı, pazar kaybı olacak, bir de bağlantı yaptıklarınız varsa nasıl olacak?

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - İhracat rakamlarıyla ilgili o gün Şûra Toplantısı'nda Karaman Ticaret Odası Başkanımız şunu gündeme getirdi: "Dışarıdan elma ithalatına izin verirseniz biz bu şeyi karşılarız." dediler. Tabii ki ben üreticilerle bu konu hakkında...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şöyle bir şey var...

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - Dâhilde işlemeyle olacaktır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Dâhilde işleme ama bir de şöyle bir şey var: Menşei getirdin, atıyorum, menşei Mısır'dır, İran'dır veya Özbekistan'dır veya başka bir ülke. Şimdi, siz çalıştığınız o bölgelere, ülkelere ihracatı yaparken DİR işlemi getirdiği için menşei mecbur koyacaksınız ayrı ülkede olduğu için; bu da sizin için gelecekte bir pazarda kayıp olmaz mı?

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - Mutlaka, pazar kaybını mutlaka yaşayacaktır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bir de başka bir şey: Taahhütleriniz varsa, o taahhütlerinizi yerine getiremediğiniz zaman da ihracatçının o zararı nasıl karşılanacak?

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - Vallahi, büyük ihtimal, mücbir sebebe girer.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Onu söyletmeye çalışıyorum.

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - Mücbir sebepten dolayı... Yani uluslararası ticaretin nasıl işlediğini bilmiyorum ama mücbir sebep olduğu için bunun böyle bir talep olacağını sanmıyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ama sizin belgeye ihtiyacınız yok mu o konuda, bunu ispat etmeye?

NİĞDE TİCARET VE SANAYİ ODASI BAŞKANI ŞEVKET KATIRCIOĞLU - Olması lazım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - İşte, mücbir sebep ilanı konusunda da Sevgili Başkanım, ihracatçılarla ilgili... Bunu rapora koyarsak hoş olacak.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bunu not edelim, ön rapora da koyalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Evet, lütfen.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ön raporu hazırlayan arkadaşlar bunları not etsinler yani bu konudaki ihracatçılarımızın taahhütleri karşılığında mağdur olmaması için bir şey, mücbir sebep ya da bunu ifade eden hukuki bir terim ifade edersek.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Malatya'da da var.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, aynı konu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Kayısıda da bütün ürünlerde de şu anda -aslında, kirazda da- bununla karşı karşıyayız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çünkü sezon başlıyor, ister istemez böyle hukuki sorunlar olabilir.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Ama şimdi, yaş sebzelere bu taahhüt olmuyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sevgili Bakanım, haklısınız ama biz bütün olarak düşünürsek daha sağlıklı olur çünkü ayıramayız. Şimdi, burada kirazda var baktığınız zaman. Yani değişik ürünleri... Şu andaki bizim amacımız, tüm Türkiye'yi kucaklayacak bir raporu hazırlamak; eksik, dışardaki başka bir ildeki arkadaşımız bundan mağduriyet yaşamazın.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Elma Üreticileri Birliği Başkanımız Atilla Kaplan Bey burada herhâlde.

Başkanım, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, Nevşehir Başkanımız da burada galiba; Alim Yeşil... İsterseniz...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, evet...

NİĞDE ESNAF VE SANATKARLARI BİRLİĞİ BAŞKANI ALİM YEŞİL - Sayın Başkanım, saygıdeğer vekilleri, hazırun; cümleten hoş geldiniz.

Sayın Şevket Başkanımın belirttiği her şeye katılıyoruz çünkü Niğde ve Anadolu, tarihinin en büyük zirai donlarından birini yaşadı. Bu noktada da yapılması gereken... Sıkıntılar zaten arkadaşlarımız gündeme getiriyor, devletimiz de zaten bunu gidermek için burada. Anadolu insanının burada elinden tutun; bu, a'dan z'ye zincirin halkası gibi; küçük esnafından tutun zirai işlerle çalışan bütün esnaf kardeşlerimizden, her şeye, çalışan işçiye, taşeron işçiye herkese zararı oldu. Bu noktada da devletimiz büyüktür, kadimdir, elinden geleni yapacağı konusunda en ufak bir endişemiz yoktur.

Saygılar sunuyorum efendim, sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Atilla Başkanım, buyurun.

NİĞDE ELMA ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI ATILLA KAPLAN - Sayın Valim, sayın vekillerim, Komisyon üyelerimiz; hepiniz hoş geldiniz.

Gerçekten üreticiler için biz de bir rapor hazırladık. İşte, 10-15 Nisan arasını "Bir baharın karanlığa dönüştüğü gece." diye tabir ettik. Gerçekten yaşadığımız bir afetti, eksi 19 derecelere düşen yerlerimiz oldu. Tespitler yapıldı gerçekten; ilimizde Sayın Valimiz, Sayın İl Müdürümüz bu tespitlerde bulundular. Bunları tekrar gündeme getirmekten ziyade biz neler yapabiliriz, burada nasıl bir çare arayabiliriz? İşte, Ticaret Odası Başkanımız, Ziraat Odası Başkanımız da bunlara kısaca değindi ama bizim de değinmek istediğimiz şeyler aşağı yukarı aynı olmasına rağmen...

İşte, özellikle biz "205 milyon dolar civarında bir kayıp." dedik. Karaman Tarım İl Müdürümüz bahsetti; kırmızılar zarar gördü daha çok; maalesef bizde hepsi zarar gördü elmanın. Elma üretimi... İşte, kayısıda bahsettiniz Sayın Başkanım, Türkiye genelinde bir şeyimiz var ihracatta; işte, kuru kayısı olarak dünyanın neredeyse yüzde 70'ini biz karşılıyoruz, elmada da durum böyle. Elmada özellikle biz dünyada 3'üncü üretime sahibiz. İşte, Niğde olarak da bazen biz, bazen Karaman 2'nciliği, 3'üncülüğü paylaşıyoruz, orada bir sorun olduğunda burası 2'nci, burada sorun olduğunda orası 2'nci şeklinde devam ediyor. Yani ciddi bir üretimimiz var. Dünya olarak 5 milyon tonlara yakın bir üretimde dünyada 3'ncü sıradayız Avrupa Birliğini dikkate almazsak. İşte Sayın Vekilimin dediği gibi, ihracat da söz konusu, ciddi bir ihracatımız var, belli bir ivme kazanıyordu bu son yıllarda. İşte, biz daha evvel yüzde 4'ünü ihraç ederken ürettiğimiz yüzde 10'larına erişmiştik, bir ivme kazanmıştı; özellikle bu ihracatımız da artarak devam ediyordu. Bizim arzumuz, bizim isteğimiz, ülkemizin kazanması için bu ihracatın başka ülkelerde olduğu gibi yüzde 50-yüzde 60'lara ulaşmasıydı. Yani ülkemizin kazanması gerçekten bizi memnun ediyordu. Bizimle beraber ülkemize döviz girdisi sağlıyorduk, ihracat yapıyorduk, bu bizi mutlu ediyordu; maalesef bu kayıplar olacak.

Bu şeyler olduğunda bizim özellikle tespitimiz: Bütün elmalarda bizde sorun oldu. Belli bir bölgemiz var "Çukurkuyu" diye tabir ettiğimiz bir köyümüzün, bölgemizin olduğu bir yer; oradaki elma bahçelerinde biraz var ama diğer taraflarda gerçekten yüzde 100 kayıplarımız var. Toplam 600 bin tonlara yakın bir üretimimiz var, bunun yüzde 95'i kayboldu yani 570 bin tonluk bir ürün kaybı söz konusu neredeyse. 30 bin tonlar çıkar mı o bahçelerden bilmiyorum, olan diye tabir ettiğim Çukurkuyu tarafındaki bahçelerin de yüzde 30'unda, 40'ında neyse kalan, o kadarını alabileceğiz. Bu, ciddi bir kayıp oluşturuyor. Bizim bu kaybımızı... Çok şükür, devletimiz sübvanseler kredilerle, şeylerle destekliyordu bizi, şimdiye kadar da destekliyor. Tarım desteklenmezse zaten gerçekten yapılması çok zor, meşakkatli. Biz zevk alıyoruz üretimden, yine de üretmeye devam edeceğiz inşallah, bizim temennimiz o ama üretimin sürdürülebilir olması için de gerçekten üreticimizin desteklenmesi lazım.

Ya, biz kazanıyoruz, çok şükür kazanıyorduk ama tarımda stabil bir durum söz konusu değil. Bazı yıllar yüksekteki bir bahçeyi soğuk vuruyor, bazı yıllar çukurdaki bir bahçeyi soğuk vuruyor; bazı yıllar bir hastalık zararlı, bazı yıllar para etmemesi... Yani böyle kendimiz kendi yağımızda kavruluyorduk ama yani bunu çok fazla da böyle dile getirmiyorduk. Şimdi, bizim isteğimiz özellikle, biz işletme kredileri kullanıyoruz. Niğde bölgesinde 180 civarında 50 dönümün üstünde bahçe var, intensif bahçeler çok söz konusu burada. İhracatın daha çok buradan -Karaman'dan- yapılıyor olması da intentif bahçelerin, modern bahçelerin çok fazla olması.

Dolayısıyla, büyük bahçeler olarak herkes bir işletme kredisi kullanıyor sübvanseli. Bu işletme kredileriyle kendi kendimizi döndürmeye çalışıyoruz, işte, ürüne bağlıyoruz bunu. Bu işletme kredilerinin faizsiz ertelenmesi ya da yeni kredi olanaklarının tanınması işletmelere hem de iki yıl olması bizim arzu ettiğimiz çünkü herkesin de söylediği gibi, 2026'da da kayıplarımız söz konusu olacak.

Onun dışında, bu yatırımlar, işte, mazot, gübre, bütün işçilik giderleri... Bir sebze gibi değil bizim; "Bu sene olmadı, sürüp geçelim ya da kilidi vurup seneye açalım." öyle bir durum söz konusu değil. Yine bakmaya devam edeceğiz yani işte, güzden şimdiye kadar, 12 nisana kadar değil biz yıl boyu bu bakıma devam edeceğiz; ilaçlamasına, gübrelemesine, bütün bakımlarına, suyuna, gübresine, hepsine devam edeceğiz çünkü elmaya "Bu sene meyve yok, hiç kurt ilacı atmayayım." dediğinizde lepidopter takımından bir sürü zararlısı var. Bu sefer gövde kurdu olacak, ağaç kurdu olacak, kızıl ağaç kurdu, sarı ağaç kurdu, bir sürü zararlı gelecek. İşte "Kara leke olmaz, meyve yok; yapraklı olsa da sorun yok." diyemeyiz, bir sürü mantarsalı ve "epiprocta" işte, ateş yanıyordu, başka bir sürü zararlısı var.

Bunları mecburen yapmak zorundayız; yapmak için de bu kredilere -işletme kredilerine- ihtiyacımız var, gerçekten bütün üreticilerimizin ihtiyacı var çünkü bunlarla döndürüyorduk biz üretimimizi. Onun dışında, bu, mazot, gübre, işte bu bakıma destek edeceğimiz için bunlar devletimiz tarafından destekleniyor, mazot destekleri, gübre destekleri oluyordu ama bunun gerçekten yıl boyunca yayılacak şekilde hibe mi olur, sübvanseli bir kredi mi olur, nasıl olursa bunun olması çok önemli bizim için.

Bunun dışında, yatırımlar devam ediyordu. İşte, bizim kırsal kalkınma, IPARD yatırımları... Bunu hepimiz de yine meyveye bağlamıştık, işte, "Meyvemiz olursa devam edeceğiz, oradan para alıp buraya ödeyeceğiz." gibi. Onlar da ödenmeyecek yani bunlarda destek mi olur, yatırımın ertelenmesi mi olur... Bu, özellikle talep ettiğimiz bir şey yine. Yatırımın ötelenmesi, yatırıma süre verilmesi, IPARD'tı, kırsal kalkınmaydı... Bu yatırımların en azından süresinin uzatılması talebimiz var.

Bunun dışında, gerçekten, işte Karaman Tarım İl Müdürümüz yine söylediler, 30 bin kişiyi etkiledi. Bizim hesaplarımızla göre -bizde de bir rapor var, size sunarız Başkanım daha sonra- bizde 36 bin kişiyi etkiliyor yani 16 bin geçici işçiye etkiliyor, 7 bin kişi soğuk havalarda çalışanları etkiliyor, nakliyesiyle, diğerleriyle, zirai ilacıyla, gübresiyle bunların hepsini dikkate aldığımızda 36 bin kişi Niğde'de etkileniyor bu işten. Niğde nüfusuna baktığımızda, gayrisafi millî hasılasına baktığımızda, gerçekten Niğde

gayrisafi millî hasılasının yüzde 10'una tekabül ediyor; bu da -Niğde için işte Ticaret Odası Başkanımız da, siz de söylediniz "Bütün ticaret etkileyecek." dediniz- Niğde'de bütün ticareti etkileyecek derecede gerçekten. Yüzde 10'u gayrisafi millî hasılanın, bu da önemli; rakamlar bizde var.

Onun dışında, bu "36 bin" dedim; işte 16 bin küsur kişi geçici işçi, 7 bin küsur kişi paketlemelerde, soğuk havalarda, işte, nakliyesiydi, gübresi, ilacıydı, çalışanlarıydı... Sayın Başkanım, işçi geldiğinde, çok yaşlı olduğunda ya da işe gücü çok yetmez biri olduğunda bile onu geri çevirmiyorduk; diyorduk ki "Ya, bunların da ihtiyacı var. Biz kazanıyoruz, onlara da verelim." gibi ama şimdi öyle deme durumumuz çok kalmıyor gerçekten; bu kişiler de çok mağdur. Biz "çavuş" diye tabir ederiz geçici günlük yevmiyeyle çalışan işçileri; her gün 3-5 kişi arıyor, telefonum çalıyor cebimde, belki gerçekten çavuş arıyor. Geçen Bakan Bey geldiğinde bir taraftan çavuşun birisi arıyordu "İş." diye yani gerçekten onlar da çok zor durumda yani biz bizim gibi onlar da... Çünkü geliyorlardı, dediğim gibi, yaşlı da olsa, çok işimizi görmese de "Ya, onlar da gelsin, sebeplensin." diye düşünüyorduk ama gerçekten bunu düşünür durumda değiliz, şimdi kendimizi de düşünüyoruz. Tabii, onları da düşünüyoruz ama bunların da sosyal olarak, psikolojik olarak desteklenmesi lazım o işçilerin. Kesinlikle mevsimlik geçici işçiler bizim için çok önemli yani mağdur durumdadır şu an onlar da, onların da desteklenmesi lazım.

TARSİM konusuna herkes değindi. TARSİM konusuna değinilirken, işte, fenolojik dönemlerin hepsini kapsamaması bizim için gerçekten büyük bir sıkıntı. Biz hepimiz, üretici olarak istiyoruz ki araba sigortası gibi hepimiz de sigorta yaptırılalım; gidip sigortamızı yaptırılalım ve gerçekten bunu biz kimseyle şey yapmayalım. İşte bir afet fonu gibi biz oraya yatıralım, oradan da alalım gerektiğinde. Biz bunu arzu ediyoruz, bunu istiyoruz ama bütün fenolojik dönemleri kapsamaması, kalite kayıplarını kapsamaması gerçekten TARSİM sigortası yaptırmaktan imtina ettiriyor hepimizi yani uzaklaşıyoruz. Bu TARSİM sigortasına devletin desteği yüzde 70 civarında ama üretim maliyetini artırıyor yani kilo başında 2 lira üretim maliyeti getiriyor bize; 2 lira bizim için çok önemli üretim maliyetlerinin arttığı bir durumda. Biz, fenolojik dönemlerinin hepsini kapsamamasını istiyoruz, kalite kayıplarının dikkate alınmasını istiyoruz. Elmanın bir tarafına dolu geliyor, o bizim için artık dolulu elma, o artık meyve suyuna gidecek bir elma ama TARSİM eksperleri geliyor, diyor ki: "Bunun yüzde 25'ine dolu değmiş." O bizi sıkıntıya sokuyor; maalesef kalite kayıpları tam anlamıyla yerine getirilmiyor TARSİM'de. Bunların hepsini, fenolojik dönemlerin hepsini kapsarsa, kalite kayıplarını kapsarsa bizler 2 lira daha fazla da maliyet getirirse bu sigortayı yaptırmak istiyoruz Sayın Başkanım, kesinlikle bundan yararlanmak istiyoruz yani araba sigortası gibi hepimiz de sigorta yaptırmak istiyoruz.

Beni dinlediniz, çok teşekkür ediyorum. Uzattım belki biraz, özür diliyorum; biz dertliyiz, belki ondan.

Çok sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Bir de kiraz ve arı üreticileri birlik başkanlarımız burada herhâlde. Kiraz Üreticileri Birliği Başkanımızı bir önce dinleyelim, sonra da arı...

Başkanım, buyurun.

NIĞDE ULUKIŞLA KIRAZ ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI SEDAT GÜNİNDİ - Sayın Valim, Sayın hazırun; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde 30 ilde etkili olan zirai don, bölgemizde de belirli bir etki yaratmıştır; tabiri caizse 1.858 parselde yaklaşık olarak 7.200 dönümde etkili olmuştur. Şey olarak düşünürsek şu an için yöremizde yenecek kiraz dahi kalmamıştır; bu da yöreye ve yöre çiftçisine büyük bir zarar vermiştir, maddi olarak tespit ettiğimiz rakam -zarar olarak- 4 milyar civarındadır. Büyük endişemiz, seneye de üretim sıkıntısının olacağı yönündedir. Bir an evvel, ivedilikle gerekli maddi ve manevi destekler sağlanmalı, mağduriyet önlenmelidir.

Bir de bizim -Atilla Başkanımızın dediği gibi- TARSİM'de köylü çiftçimiz olarak sıkıntılarımız var. TARSİM, dolu, don, sel gibi afetleri ayrı ayrı kalem altında şey yapmaktadır. Biz bunların hepsinin tek kalemde yapılmasını istiyoruz, TARSİM'den de bunu rica ediyoruz. Atilla Bey arkadaşımızın dediği gibi, araba sigortaları nasıl yapılıyorsa TARSİM'in yetişen bir ağaç için de aynı şekilde sigortayı yapmasını diliyoruz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Arı üreticileri Birliği Başkanımız Niğmetullah Şentürk.

Başkanım, buyurun.

NIĞDE ARI YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI NİĞMETULLAH ŞENTÜRK - Sayın Başkanım, kıymetli vekillerim, Belediye Başkanım, Sayın Valim, kıymetli hazırun; hepimiz hoş geldiniz.

Niğde'mizde 430 arıcımız bulunmakta, 444.863 aktif kovanımız bulunmaktadır, pasif kovanımız 23.359'dur. Yaklaşık 500 ton bal üretimi yapılmakta, yabancı arıcılarla birlikte 900 ton bal üretimi yapılmaktadır. Aynı zamanda, Niğde'mizin geven balı noktasında...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - 500 bin kilodur o, 900 bin kilo...

NIĞDE ARI YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI NİĞMETULLAH ŞENTÜRK - Yanlış ifade ettim.

Aynı zamanda Niğde'mizin bal konusunda coğrafi işaretini yeni almış bulunmaktayız. Polerin değeri ve bal değeri açısından geven balı noktasında en kaliteli iller arasındadır. Coğrafi işaretimizin üç aylık bir askı süresi vardır; geldiğinde, Sayın Tarım İl Müdürümün, Sayın Valimin, Belediye Başkanımın ve vekillerimin desteğiyle belirli çalışmalar yapıp arıcılarımıza gerekli bilgilendirmeler yapılacaktır, bu konuda da desteklerinizi bekliyorum inşallah.

Bir de Niğde arıcılığında Arıcılar Birliğine arıcılarımızın üye olma zorunluluğu bulunmamaktadır, bununla da Birliğimizi olumsuz yönde etkilenmektedir; bunun zorunlu olması bizim için çok daha iyi olacaktır. Zorunlu olmaması... Yani 430 arıcıdan sadece 229 üyemiz bulunmaktadır, o da bizi ekonomik yönden sıkıntıya sokmaktadır.

Don olayına gelince... Arıcılarımız yüzde 60 oranında etkilenmiş, dondan dolayı yavru çürüğü oluşturmuş arılarımız, yavruları kesmiş, en az iki ay gelişme noktasında geriye atılmıştır; bu nedenle arıcılarımızın da desteklenmesini talep ediyoruz.

Bahar ve göz bakımında Şeker konusunda sıkıntılar yaŐamaktayız. TÜRKŐEKER'den alınan fiyatların dıŐarıdaki piyasayla hemen hemen aynı olması nedeniyle arıcılarımızı destekleyemiyoruz, bu konuda yardımlarınızı bekliyoruz.

Bir de geŐzinci arıcılarımıza yakıt desteği verilmesi talebimizdir.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

Aramızda niversitemiz...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, arıcıların... Şu anda siz ne yapacaksınız? Meyve bahçeleri sizin asıl polenlerin... Şu anda yok polen; onu beslemeyi ve arıcılığı, 900 ton balı nasıl gerçekteŐirmeyi düşünüyorsunuz?

NİĞDE ARI YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI NİĞMETULLAH ŞENTÜRK - Bu sene rekolte mutlaka had safhada düŐecek; Şu an doğadaki yüksek rakımlı yerlerde don almayan, o dönemde çiçek amayan bölgelere götüreceğiz. İnşallah, doğadaki diğer çiçeklerden toplayacağı balla... Mesela Şu anda geçen yıl bu mevsimde bizim kovanlarımızın çıta açısından 16-17 çıta olduğu zamanlarda Şu anda en fazlası 10 çıta olmuş durumda.

İNŞallah, midimiz doğadan, kevenen. İnşallah, keveni de don almadıysa onun tespitini de daha tam yapamadık; durum böyle.

Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Arılar Çukurova'ya ger, oradan KuŐadası'na doğru gider. Niğde'de arılar Şimdi ne yapacak...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Muğla'da da problem var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onun için esas olan...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yavruları da öldürmüŐler... O zaman direkt KuŐadası tarafına kaçacaklar.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tarım Bilimleri Fakültesi Dekanımız Profesör Doktor Ahmet Şekeroğlu Hocam aramızda.

Hocam, Şöyle konuya genel bir zet olarak...

Buyurun.

NİĞDE ÖMER HALİDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. AHMET ŞEKEROĞLU - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın milletvekillerim ve Sayın Valim; bilindiği gibi, gerçekten bu afet bölgemize ve ülkemize büyük bir zarar verdi; biz de niversite olarak hemen merkez ilçemizdeki don zararının ne olduğu konusunda bilimsel bir çalışma yaptık, hatta Şu an yayınıyoruz, onu da isterseniz arkadaşımız paylaŐır. "Bunun maddi boyutu nedir?" diye bütün ürün bazlı masraflarını, çiftçilerimizin zararlarını çıkardık biz. EĞer Tarım İl Müdürlüğümüz bütün ilçelerdeki bilgileri de -istatistiki bilgileri de- bizlerle paylaŐırsa bütün ilin bir hafta on gün içerisinde bütün zararlarıyla birlikte biz ekonomik analizini yapıp veririz.

Arı reticileri Birliği Başkanımızın söylediği gibi, gerçekten hayvansal üretimde de en büyük zarar arıcılarımızda. Tam elmanın çiçek açma döneminde arıcılar buraya gelmiŐti ve dolayısıyla Şu an arıcılarımız bir buçuk iki ay gibi geriye gittiler çünkü niversite olarak biz de aynı zararı gördük. Üniversitemizin araştırma ve uygulama merkezindeki sert ekirdekliilerin hepsi -yüzde 100'- gitti ve sadece elmada belki yüzde 2 civarında kalmıŐ olabilir; hatta arpada, buğdayda dahi niversitemizin araştırma ve uygulama merkezinde büyük zararlar var.

İsterseniz bu konuda yaptığımız analizleri Ğretim yesi arkadaşımız Bulut Bey kısaca size bir zetlesin ve yine bunu da size makaleyi -araştırma makalesini- Komisyonunuza takdim edelim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Seviniriz Hocam.

Çok ana hatlarıyla Hocam yani biliyorsunuz...

NİĞDE ÖMER HALİDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DR. ÖĞR. ÜYESİ MUTLU BULUT - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Dekan Hocamızın da ifade ettiği üzere, don hadisesi gerçekteŐtikten sonra Rektör Hocamızın ve Dekan Hocamızın görevlendirmesiyle biz olayın ekonomik boyutunu araŐtırmak üzere Tarım İl Müdürlüğümüzle koordineli bir Şekilde veri paylaŐımına geçtik. Onlarla o dönem için -özellikle merkez ileyle ilgili veriler netleŐtiĐi için- merkez ilçenin verilerini analiz etme fırsatı bulduk.

Öncelikle afetin büyüklüğünü ifade etmek için, anlayabilmek için meteorolojik verilere baŐvurduk. 10-14 Nisan 2025 tarihindeki meteorolojik verileri temin ettik, daha sonra 1950 ile 2025 yılları arasındaki nisan ayı verilerini temin ettik ve gerçekten de geçmiş meteorolojik veriler karŐılaŐtırıldıĐında, nisan ayı bazında değerlendirme yaptığımızda yetmiş beş yıllık süre içerisinde sadece 10 defa Niğde özelinde don hadisesi gerçekteŐmiŐ ki bu da "hafif don" diyebileceğimiz yani üreticilerimizin, zarar gören ağalarımızın, meyvelerimizin tolere edilebileceği düzeyde gerçekteŐmiŐ ama 12 Nisan 2025 günü yaklaşık -merkez ilçe için söylüyorum- eksi 9,3 derece olmuş minimum sıcaklığımız ve on iki saat süren bir don hadisesi gerçekteŐmiŐ ki bu zararın boyutunu daha da artıran bir hadise. Özetle, meteorolojik anlamda son yetmiş beş yılın en düşük nisan ayı sıcaklığına eriŐtiĐimizi ifade edebiliriz.

Onun haricinde, ilçe verilerine baktığımızda, ilçede tüm meyve üreticilerimizin miktar anlamında tahmini zarar maliyetleri 3 milyar 200 milyon civarındadır; merkez ilçe için söylüyorum bunu ama az önce üreticilerimizin de ifade ettiği üzere, Niğde il genelinde bu rakam yaklaşık 9 milyar TL'dir. Bu rakama TARSİM sigortaları dâhil değildir çünkü TARSİM sigortalıları -onlar kendileri- TARSİM'e baŐvurmuŐtur. Bunlar, devletimizin karŐılayacaĐını ifade ettiği maliyet zararlarıdır.

Bazı rnlerimizin dekar başına zararlarını hesap ettik biz. rnek verecek olursak kısaca: Elmada dekar başına 30 bin lira civarında bir zararımız olmuş; armutta 29 bin TL, bademde 22 bin TL, cevizde 31 bin TL, erikte 11 bin TL, kirazda 54 bin TL gibi, rakamlar bu Şekilde sıralanıyor. Yalnız, bu zarar sadece çiftçilerimizin ifade ettiği, devletimizin de karŐılamayı taahhüt ettiği tahmini maliyetleriydi ancak Dünya Tarım ve Gıda rgt (FAO) ile Dünya Bankası, çiftçilerin afetlerdeki zararını hesap ederken sadece maliyet zararlarının hesap etmiyor, bunlar doğrudan zarar olarak görülüyor; bunun haricinde, bir de dolaylı zararlar hesaba

katılıyor ekonomik anlamda. Dolaylı zararlarda da özellikle çiftçilerimizin "pazar payı" adı verilen maliyet kalemi ortaya çıkıyor çünkü üreticilerimiz üretim prosesleri sonucunda belirli bir rekolteye ulaşma, onları belirli fiyatlardan satabilme beklentisine giriyor. Bu beklenti üç aşağı beş yukarı hesap edildiğinde... Tabii, pazar payını bugünden görebilmek mümkün değil ama tahmini rakamlar üzerinden, geçtiğimiz yıllarda oluşan fiyatlar üzerinden hesaplama yapıldığında pazar payıyla birlikte yaklaşık tahmini maliyet zararımızın yüzde 50 civarında da çiftçilerimizin maalesef pazar payıyla ilgili zarar kalemi oluşmakta. Bu "tahmini dolaylı maliyet" dediğimiz kısım da aslında çiftçilerimizin o bir yıllık üretim süreci içerisinde kendi hayat süreçlerini idame ettirebilmeleri için gereken rakamlar olarak ifade edilebilir.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hocam, bir şey söyleyebilir miyim? Komisyonumuz da burada.

Şimdi, tabii, siz Niğde merkezde bir ampirik çalışma yapmışsınız. Burada bu konunun biraz boyutunu genişletip... Yani artık birçok şey daha da netleşti; tablolar, rakamlar, veriler var. Bu çalışmayı biraz genişleterek bize en azından işte, bölgesel olarak işte "Elmanın Niğde'deki maliyeti budur, Isparta'daki şudur zarar anlamında..." Yani bunu bir modelleme... İşte, Çukurova'da narenciyeyle ilgili durumlar var falan... Yani bizim de bunu gerekirse destekleyeceğimiz yani bir şekilde sizin ihtiyaç duyacağınız veriler konusunda... Böyle bir akademik çalışmayı yapıp... Hem böyle güçlü bir yayın olur hem de bizim de nihai raporumuza koyabileceğimiz akademik... Böyle bir ekip kurabilirsiniz yani biz de destek olalım. Başka üniversitelerden de bu zarara, dona uğramış illerden, Çukurova'dan, Malatya'dan, Karaman'dan ve benzeri yerlerden verileri toplayıp ortak bir çalışma yaparsanız, hatta sonucunda da -tabii, zaman biraz da şey ama- Komisyonumuza da bir sunum yapıp en azından Bakanlığa "Konunun akademik yönü de budur." diyebileceğimiz... Çünkü genellikle yani Hükümetimiz konuya şöyle bakıyor: Olayın bir mali boyutu açısından bakıyor yani minimum meselelere odaklanıyor ama akademik olarak bizde bir ışık tutabilelim. Hani, uğranılan zararla ilgili bir, bunun üretici bazında; iki, ekonomik etkisi bakımından, ihracatı, şuyu buyu...

Tabii, ciddi bir iş bu, onu biliyorum bir akademisyen olarak, kolay bir konu değil ama öyle bir çalışmaya öncülük ederseniz hem de Niğde Üniversitemizin de bu konuda bir öncülüğü olmuş olur; gerekirse bunu bir TÜBİTAK projesi de yapabiliriz, başka bir yere de kanalize edebiliriz, biz o işin Komisyon olarak da paydaşlığını yürütürüz.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - 2026'daki etkilerini de ona katarsak...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İşte bütün boyutlarını.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, izniniz olursa bir şey sormak istiyorum şimdi, hem de Sayın Tüfenkci'yi de şeyden kurtarma anlamında.

Malatya'daki kayısıda dekar başına zarar "5-6 lira." denildi; şimdi, burada 30 bin liraya geldi; 5-6 bin lira nerede, 30 bin lira nerede? Şimdi, elma üreticisi 30 bin lira dekadaki...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Başkanın dediği gibi, Niğde Üniversitesi hazırlığını yapsın...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok eniştem -Ömer Fethi Vekilim, Sayın Vekilim- izniniz olursa ben başka bir şeyi düzeltmeye çalışıyorum. Cumartesi günü başladığımızda oradaki şeyin "5-6 bin liralık zarar." denildiği zaman oradaki çiftçinin mağduriyetinin...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Zarar değil yetişmesi için yapılan masraf.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok, burada da "Dekarda 30 bin lira." dedi arkadaşlar.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. AHMET ŞEKEROĞLU - Sayın Başkanım, isterseniz bitireyim ben o konuyu...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şimdi, çok özür diliyorum.

Teknik ve akademik bir konudan bahsediyorsak metodoloji önemlidir yani doğru bir metodoloji kurmadan ben "5 lira." lira derim, ispat ederim hocam "30 lira." der, ispat eder. Sizin burada veri setiniz nedir, neyi esas aldınız, parametrelerinizde neler var? Şimdi, bunları oturtmadan konuştuğumuz konuşmalarda 5 lira da afakidir, 30 lira da afakidir. Şimdi, emeği nasıl koyuyorsunuz, ölçeği nedir? Yani siz dışsal faktörleri, katsayıları nasıl alıyorsunuz? Bazı değişkenlerde sabit katsayılar kullanmanız gerekir. Emek/aile ekonomisi başkadır, intensif tarımda durum başkadır.

Şimdi, bunun içi bu konuda eğer -şimdi sözü Hocama vereceğim- üniversitemiz bir öncülük ederse bizim Komisyona gerekirse ama önce hocalarım bir çalışır, bir metodoloji hazırlarlar, başka üniversitelerden veriler gerekecek çünkü bir destek alırlarsa biz de seve seve hem Niğde Üniversitemizin, Anadolu'da kurulan bu güzel üniversitelerin Türk yetiştiricisine de bilimene de katkısını da böylelikle almış olur; bu da sosyal bir sorumluluk aynı zamanda üniversitemizin varlığı için.

Hocam, buyurun.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. AHMET ŞEKEROĞLU - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi bu konularda her zaman hazırdır yani Sayın Rektörümüzün de bize direktifi budur; topluma katkı konusunda biz bunları yapmaya hazırız. Zaten biz hemen ilimizi -Niğde ilini- alarak analizleri yaptık, bunları biz paylaşalım diye de yapmıştık; İl Müdürlüğündeki arkadaşlarla da görüştük "İlçelerdeki verileri de bize getirin, en azından ili ortaya koyalım." demiştik ama sizin belirttiğiniz gibi, Türkiye'deki bütün illerin verilerini bize verilerse, getirilerse...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Biz temin ederiz onu Hocam size.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. AHMET ŞEKEROĞLU - Tamam.

Biz ona oradaki bulunan arkadaşları da o illerde bulunan bazı arkadaşları da -çalışan arkadaşları da- ekibin içerisine koyarak kısa süre içerisinde size bir rapor hâlinde getiririz. Bilimsel bir rakam olur, metodolojisi belli olur, her şeyiyle hazır; size çok iyi bir rapor sunacağımızı düşünüyorum. Bu konuda irtibatta olalım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne kadar süre gerekir?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Kaç günde yapabiliriz? Ekibi de oluşturacağız, bize veri geldiğinde on beş-yirmi gün içerisinde...

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. AHMET ŞEKEROĞLU - Hocam, sürer biraz; oradan bize süre lazım, o verilerin hızlı gelmesi gerekiyor bize.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hocam, siz bir taslak çalışma hazırlayın çerçeve olarak; biz de Bakanlıkla da görüşelim, size veri setleri konusunda destek olalım.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. AHMET ŞEKEROĞLU - Tabii, hazırlayalım biz.

Hangi iller? Bize belirtirseniz biz hemen çalışmaya başlarız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - En azından ana ürünlerle ilgili bir birim/ dekar...

Buradaki şeyimiz şu: Hani, dekar başına hasar, mevcut 12 Nisana kadar olan hasar, bir de gelecek yıllarda da -çünkü birçok bahçe var- bakım gibi, onarım gibi, rehabilitasyon gibi çalışmalar var; onu konuşuruz, metodolojik olarak da bir araya gelirse ben de katkı veririm.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. AHMET ŞEKEROĞLU - Tamam, olur.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Temmuzun ilk haftasına kadar süre var Hocam.

NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ TARIM BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ FAKÜLTESİ DEKANI PROF. DR. AHMET ŞEKEROĞLU - Biz hızlı hareket ederiz, bütün arkadaşlar çalışırlar yani üzerimize düşen görevi biz yaparız Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz vermediklerimizden aramızda ziraat odası başkanları var, ilçe tarım müdürleri var.

Kısa kısa kendileri söz alarak konuya açıklık getirecek.

Şöyle: Konuşulanların dışında değinmek istediğiniz özel bir şey varsa...

NİĞDE ÇAMARDI ZİRAAT ODASI BAŞKANI BİLAL ÇINAR - Sayın Başkanım, Sayın Valim, sayın vekillerim, Sayın Belediye Başkanım, hazırın; hoş geldiniz diyorum.

Ben de Niğde'nin Çamardı ilçesi Ziraat Odası ve Sulama Kooperatifi Başkanayım.

Hasarın en büyük zararının olduğu, 100 bin dönümün üzerinde bahçenin olduğu yer Çamardı'nın doğu kesimleri. Eksi 20 dereceyi buldu bizim orada soğukluk, o yüzden bize özel olarak ilgi istiyorum.

Bir de sulama ücretlerini çiftçilerimiz ödeyemeyecek duruma geldi. Geçen vekillerimiz de geldi -2'si de Çamardı'mızın vekilleri- sağ olsunlar.

Ayrıca "TARSİM" dediler Sayın Başkanım. TARSİM'de ben 22 dönüm bir bahçemin sigortasını yaptırmak istedim -don sigortasını- 150 bin lira ücret çıkartıyorlar, don sigortası. Bir de donda sigorta yaptırıldığı zaman da bu donda da "Yok, göz olmadı; yok, şu olmalı; yok, olmadı..." çiftçilerimiz çok mağdur oluyor Sayın Başkanım. Bu TARSİM'in a'dan z'ye, baştan sona kadar yenilenmesi gerekiyor o yüzden.

Saygılarımı sunuyorum.

Ayrıca, çiftçilerimizin hiçbirine -demin söylediniz- biz çıkararak, yok... Gelip de ücret almada, falanda herkesin işini yapıyoruz, destekliyoruz, ÇKS'lerine yardımcı oluyoruz Başkanım.

Ayrıca da şunu söylemek istiyorum: Bizim aşağı yukarı 100 bin dönüm arazimizde ağaçlarımız kurudu çok aşırı derecede; fidan desteği de istiyoruz biz oraya. Burada eksi 10 derece, bizim ora eksi 20-22 derecede. Bizim fidanlarımız, cevizlerimiz, kayısılarımız daha kendine gelmedi Sayın Başkanım.

Hepinize de huzurlarınızda teşekkür ediyorum; saygılarımı sunuyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

İlçe tarım müdürlerimiz var, onlar da olur yani ilçeleriyle ilgili, söylemek isteyen varsa tabii.

Üreticilerimizden Emirhan Orhan Bey burada herhâlde; burada mı?

SAKLI BAHÇE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI UĞUR AYDIN - Sayın Başkanım...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

SAKLI BAHÇE GENEL MÜDÜR YARDIMCISI UĞUR AYDIN - Sayın Başkanım, milletvekillerim, Saygıdeğer Valim; ben de hepinize hoş geldiniz diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz de Saklı Bahçe Tarım olarak elma ve kiraz üretimi yapıyoruz, aynı zamanda da Altunhisar'da soğuk hava depolarımız var. Özellikle devletimizden Ziraat Bankası kredilerinin iki yıl faizsiz ertelenmesi konusunda desteklerini bekliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum.

Krediler konusu önemli.

Evet, söz almak isteyen arkadaşlar -kim olursa olsun- ilave, ekleme varsa dinleyelim, yoksa bölge vekillerime söz vereceğim.

Evet, yine, arada söz isteyen olursa olur; Komisyon üyelerine en son vereceğim.

Bölge milletvekillerimiz burada.

Cumali Bey, isterseniz sizden başlayalım.

CUMALİ İNCE (Niğde) - Çok kıymetli Komisyon Başkanım, Sayın Valim, Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz; öncelikle ülkemiz doğal afetlerden birini Nisan 10-11-12 gecelerinde yaşadı; bundan da -yaklaşık 36 ilimizin en büyüklerinden biri de- Niğde'mizin bazı bölgeleri eksi 17 ila eksi 19 hava sıcaklığını gördü; zarar büyük. Çiftçilerimizi Sayın Bakanımızın iştirakiyle Niğde'mizde dinledik. Tarım İl Müdürlüğümüz, Sayın Valim gerekli çalışmaları yaptı; bu çalışmalar da bunların bir devamı nezdinde oldu.

Katılımcıların tespitleri, ziraat odalarımız olsun, Ticaret Odamız olsun, Niğde'mizde diğer ilçelerdeki üretici arkadaşlarımız olsun tespitlerini güzel yaptılar. Biz de o tarihlerde Meclis çalışmalarımızda gerekli aynı verileri, aynı tespitleri Meclis Genel Kurulumuzda da yapmış olduğumuz konuşmalarda bunları zaten öncelikle dile getirmiştik.

Ben sizlere de Niğde'mizde bu bölge toplantısını yapmanızdan dolayı hepinize çok teşekkür ediyorum. Çok önemli bir çalışma olduğu kanaatindeyim.

Hepinize, tüm katılımcılarımızla da öncelikle hem hoş geldiniz diyorum hem de çok teşekkür ediyorum.

Sağ olun, var olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, Cevahir Vekilim, buyurun.

CEVAHİR UZKURT (Niğde) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Özellikle Komisyonumuzun ilimize, bölgemize gelip bu toplantıyı bölgemizde gerçekleştiriyor olması gerçekten bizim için çok kıymetli.

Az önce çiftçilerimizin temsilcileri sizlere bu don olayıyla birlikte yaşadığımız sorunları, zararları ve buna ilişkin de alınabilecek önlemleri ifade ettiler. Zaman zaman biz de kendileriyle istişare ediyoruz, hem bahçeye giderek hem de çeşitli platformlarda bunu istişare ediyoruz. Hakikaten bu, sadece bölgemiz değil Türkiye'nin geneli için çok önemli sonuçları olan, zararları itibarıyla çok geniş bir kesimi kapsayan bir felaket oldu. Rabb'im bir daha böyle bir felaketi ülkemize, çiftçilerimize ve insanımıza yaşatmasın diyorum.

Ben eminim ki burada dile getirilen sorunların, çözüm önerilerinin önemli bir kısmı diğer bölgelerde de yaptığımız toplantılarda gündeme geliyor. Nitekim, Sayın Bakanımız da don olayının gerçekleşmesinin hemen akabinde bizim bölgemize de teşrif ettiler. Burada yine çiftçilerimizle bir araya geldi; onlar sorunlarını, taleplerini Sayın Bakanımıza da ilettiler. Ben ümit ediyorum ki bir taraftan Bakanlığımız, Hükümetimiz, diğer taraftan Meclisimiz, Meclisteki bu Komisyonumuz yaptıkları çalışmaların sonuçlarıyla birlikte yaşadığımız bu don afetinin yaralarını en kısa sürede sarıp, çiftçilerimizin tekrar zararlarının tazmini konusunda gereken adımları atıp önümüzdeki dönemlerde çiftçilerimizin arzu ettiği zirai ortama kavuşmalarını sağlayacağız diyorum.

Tekrar ilimize teşrifleriniz için çok teşekkür ediyorum, hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Ömer Ağabey, siz de kısaca bir toparlarsanız...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Valim, Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekillerimiz ve değerli katılımcılar; hepinizi ben de saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Konuk milletvekillerimize ve Komisyon üyelerimize de hoş geldiniz diyorum.

On bin yıllık tarihi olan, tarihin yanı sıra kültürüyle, folkloruyla farklı bir özellik bölgesi olan Niğde, aynı zamanda bir tarım şehri; onun için de bu don olayından doğrudan etkilenen illerden biri.

Biz savaş görmedik, onun için de her cephede mücadele etmiş bir ilin insanlarıyız. Bu mücadelelerimizin sonunda devletimize çok sahip çıkarız ve kolay kolay derdimizi de anlatmayız. Hep kendi kendimize yeterliliğimizi sağlamaya çalışırız ama bu don öyle değil. Birincisi, dondan iki kesim ayrı biçimde etkilendi. Biri, işletme olarak tarımı sürdüren, örneğin elma bahçeleri ki bunlar büyük dekar araziler. Buralardaki arkadaşların içine düştüğü durum gerçekten vahim çünkü onlar ihracata çalışıyorlardı ve Türkiye'de elmada piyasayı Niğde belirliyordu. Şimdi, yurt dışı bağlantıları sorun olunca hem soğuk hava deposunda hem işletmede hem de genelde çalışan kesimin büyük bir mağduriyeti oluşuyor. Bunlar ihracat yapamayacaklar; kendilerine ait işletmeleri kullanamayınca orada çalışanlar mağdur olacak, tarım işçileri sorun yaşayacak ve önemli bir pazarı da yitirmekle karşı karşıyalar. Bunların sorunları ayrı, bunlarla ilgili yapılması gerekli olanları birazdan söyleyeceğim ama bir de Niğde ölçeğinde "kendi kendine yeterlilik" adı altında hemen hemen yerli olan herkesin bahçesi var. Bu bahçede elma yetişir, kayısı yetişir, zerdali yetişir, dut yetişir, erik yetişir, kiraz yetişir. Şimdi, bu bahçelerin sayısı da azımsanmayacak ölçüde ve bunların ne ÇKS'si vardır ne de uğradıkları zarar için başvuruları olur ama bu, millî servet; sonuçta o kişinin bahçesi ama orada üretilen bir ürün var. Bu yıl o ürün olmayınca ne olacak? Örneğin, Bahçeli'deki küçük aile tipi işletme pazara ürününü getiremeyecek; pazara getiremediği zaman ciddi anlamda bir mağduriyet yaşayacak ve onların yaşayacağı sorunlar da önemli.

Bir de bizim bölge Amasya ağacında birinci. Niğde son otuz yıldaki değişimle farklılaşan bir elma dokusuna sahip. Daha önce bizim bölgemiz tamamen Amasya'ydı; ihraç edilemediği için bu ağaçların önemli bölümü söküldü, yerine ihracata dayalı elmacılık geliştirildi ama bazı bölgelerde -örneğin Çamardı'da- Amasya ağaçlarının bu yıl ürün vereceği dönemdi, bu yıl o ürünü veremeyecekleri için, seneye de zaten ürün verme dönemi olmadığından iki yıl birden kayıp. Şimdi, Amasya elmacılığı yapanın mağduriyeti ve ihracatçılık yapanın mağduriyeti birbirinden farklı. Örneğin, sorunlarda don, dolu, kuraklık farklı, bir de Akdeniz sineği gibi bir sinek türedi, şeftali, nektarin üretenlerin bölgede canına okuyor o da.

Şimdi, süreci şöyle ele almak lazım: Bir, çözüm önerileri konusunda raporda yer alacak... Ben kanun teklifi de verdiğim için çoğu yerde de tekrarladım: En az üç yıl mutlaka krediler ötelenmeli ve ek bir kredi desteği sağlanmalı çünkü dalda ürün yok. Gidecek ilaç alacak, gübre alacak, diyor ki satıcı: "Arkadaş, senin ürünün yok, bu parayı nasıl ödeyeceksin?" Öyle olunca bir ek krediye ihtiyaç var. Bu bahçeler tarla gibi değil bakım yapılmalı. Bakın, tarla ürünlerinde Niğde'de erkenci lahanacı ya da pancar ekenlerin fidelerini don vurdu; ne yaptılar? Söktüler, yeniden diktiler çünkü yetiştirdiler ama bahçede durum öyle değil söküp de yerine yenisini dikme şansı yok. Öyle olunca bahçe ürünlerinde önümüzdeki dönem de kayıp. Mesela -Sayın Bakanım burada-Malatya kayısılarıyla bilinir ama Niğde'nin şekerparelerinin tadı Malatya'dan iyidir Sayın Bakanım.

Şimdi, burası tarım şehri. Söylediğim gibi, biraz evvel söz edildiği için söyleyeyim: IPARD kapsamına geçen yıl alındı sağ olsun ama 2007'de 42 ilde IPARD vardı, bu tarım şehrinde yoktu. Şimdi 81 ilde IPARD olunca Niğde de alındı ve bununla ilgili de yatırımlar yapılıyor. Şimdi, o yatırımcının geliri de ortadan kalktı; böyle olunca onun da yaşayacağı sorun var.

Şimdi, TARSİM'le ilgili her ilde şikâyetler oluyor. Bu Komisyon Malatya, Adıyaman, Maraş, Adana, Mersin ve Niğde'de toplandı; buradan biz Kayseri'ye, ekibin diğer yarısı Karaman'a geçecekler. TARSİM'in mutlaka yeniden yapılandırılması -Sayın Başkanın da ifade ettiği gibi- bizim raporlarda yer alacak. Yüzde 65 olan donla ilgili desteğin yüzde 75'e çıkarılması için de

icraların bu süreçte durdurulması için de kanun teklifi verdik çünkü şimdi geliri olmayanlara -banka kredi borçları 970 milyar, Bankacılık Düzenleme Kurulu verisi bu- Ne olacak? İcra gelecek, icraların da ertelenmesi gerekiyor. Bunun da ayrıca değerlendirmesi önemli.

Şimdi, İngiltere Sarayı'na giden kirazımız vardı; bu, Hürriyet Gazetesi'nin 1'inci sayfasına manşet olmuş bir kirazımız. Tadına doyamayacağınız kiraz bölgelerimizde dalda kiraz yok. Ticari amaçlı yapılan 600 dekarlık alanda -sayın üretici kardeşim de burada Hasgöl- dalda bir tane elma yok yani tüketmek için. Bahçelerde durum öyle.

Niğde mutlaka afet bölgesi kapsamına alınmalı. Gezdiğimiz yerler içinde en sorunlu il, Niğde. Alanı sayın vekillerimin gezdiği gibi ben de gezdiğim için söylüyorum: Bizim gördüğümüz iller içinde kayısıda yüzde 65'lik kayıp var, elmada yüzde 38'lik ama Niğde elma üretimi bakımından felaket yaşamış bir il durumunda. Bunun yanı sıra, kayısıda 65, zeytinde yüzde 40, limonda yüzde 21; Türkiye üzerinden söylüyorum, TÜİK'in verilerinin üzerinden söylüyorum.

Niğde afet bölgesi kapsamına alınarak Niğde'ye ek desteklerin sağlanması zorunlu bir ihtiyaç hâlinde. Esnaf etkileniyor, çiftçi etkileniyor, tarım işçisi etkileniyor, ihracatçı etkileniyor, yurt dışı pazarımız etkileniyor, yurt içi pazarımızda sorun var. Ve bunun yanında, Niğde kırsalda çok göç veren bir il, bu süreç Niğde'de yeni göçlere de neden olacak. Niğde'de ürün olmayınca o bahçeye bakanlar da tarım işçiliği yapanlar da birlikte buradan göç edip büyük şehirlere gidecek. Gidenin geri gelmediği bir il ve hâlâ Türkiye'de en çok göç veren illerden biriyiz çünkü tarım şehri. Sanayi çok gelişmediği için tarımda para yoksa bizimkiler İstanbul, Ankara, İzmir yolunu tutuyorlar, böyle de bir sıkıntılı sürecimiz var.

Bu yatırımlarla ilgili ertelenmenin ötesinde bir şey daha söyleyecektim, onu da söyleyeyim de...

Şimdi, Aksaray da -Sayın Müdürümün söylediği çok bilinmez- çerezlik ay çekirdeğinde Türkiye'nin en önemli üretim merkezlerinden biridir. Orada mesela "Çin'den gelen ayçiçeğiyle rekabet edip üretimi geliştireceğiz." derken bu pazar da yine Çin'e gidecek, ithal ürün gelecek, orada da sıkıntılar oluşacak.

Şimdi "tarla bitkisi" "bahçe bitkisi" derken genelde bu kentte yaşayan insanların geliri önemli ölçüde daraldı. Çözümü bu şekilde belirtmekte yarar olduğunu düşünüyorum.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - "Hepinizi saygıyla selamlıyorum."

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onu da söyleyeceğim de şunun için söylüyorum: Bu, tutanaklara, kayda giriyor ya, Niğde'nin bu anlamdaki sorunlarını özetliyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Vekilim, teşekkür edelim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir de özür dileyim, bir şey daha söyleyeyim: Ben bu bölgedeki üreticilere "Geçmiş olsun." derken... Bu konuda Elma Üreticileri Birliğinin, Ziraat Odasının, Sanayi ve Ticaret Odasının raporları kapsamlı, bu raporlar kurula sunulursa... Türkiye genelindeki yaşananlara da örnek teşkil edecek çalışmalar yaptı arkadaşlarımız ama küçük işletmelerin, üreticilerin aile olarak desteklenmesi lazım. Bizim burada 1 ile 10 hayvanı olan aynı zamanda çiftçilik yapmıyorsa ahır boşaldı. Onun için, bu zirai donla birlikte ortaya çıkacak problemlerde kırsalın ciddi mağduriyet yaşayacağı görülüyor. Niğde'nin kesinlikle afet bölgesi ilan edilerek desteklerini artırılması lazım.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimizden söz almak isteyen...

İlhami ağabey, buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Buradan Karaman'a doğru kayacağız. Karaman'ın koyunu, çıkacak sonra oyunu; belli olacak o işler.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Karaman'a beraber gideceğiz, İlhami ağabey onun için söylüyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Değerli hazırım, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. Ben de Komisyon üyesiyim, ziraat mühendisiyim aynı zamanda yani tarımı biliyoruz.

Öncelikle teşekkür ediyorum sunumlarla ilgili.

Şöyle bir şey var: İşte, bizim buradaki ilk günden beri söylemek istediğimiz yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Niğde'deki bu hazırlıktan dolayı da ayrıca oda başkanlarımıza da buradan şükranlarımızı ifade ediyorum.

Yine, tarım il müdürlüklerimizin -hem Nevşehir hem Aksaray hem mevcut Niğde ve Karaman- hepsine de teşekkür ediyorum ama benim ilk günden beri takıntım var, Sayın Başkan da onu ifade etti: TARSİM'le ilgili kayıtları biliyoruz, ne kadar çiftçinin zarar gördüğünü, işte, ne kadar çiftçinin buradan etkilendiğini biliyoruz veya TARSİM'e başvuran, kendini sigorta ettiren çiftçi sayısını biliyoruz, yine ÇKS'dekini biliyoruz ama bir de ÇKS dışında çiftçilerimiz de bu dondan büyük bir zarar gördüler. Bunları da bizim kapı önünde bırakma şansımız yok, bunlar da gerçeği aslında bu işin. Onların da zaten ÇKS'ye üye olmaması veya işte, TARSİM'i yaptırmaması gibi birçok faktör var, onları da araştırmamız gerekiyor. Onların nedenleri nedir?

Mesela şimdi, başka bir şey daha var -bu da belki tutanaklara girecek, kötü milletvekili olacağım bazıları için ama ülkemizin bir gerçeği var: Bahçesi var şahsın; kendisi Niğde'de oturmuyor veya Nevşehir'de oturmuyor, Karaman'da oturmuyor, İstanbul'da veya başka bir ilde. Burada üretim yapan çiftçiye kiraya veriyor ama asıl işi yapan, maliyetini karşılayan o bahçenin veya tarlanın üretimini yapan asıl üretici desteklerden maalesef faydalanmıyor. Oradaki zaten diyor ki: "Ben sana tarlayı icarla veririm ama desteği benim olacak." Şimdi, böyle de sıkıntılar var. Şimdi, tarlayı işleyen çiftçi veya bahçeyi işleyen çiftçi zarar görmüş ama maalesef kendisi ÇKS'ye kayıtlı olmadığı için böyle sıkıntılar var.

Yine, 205 milyar dolar gibi büyük bir rakam Niğde'deki şu anda söz konusu; bu, büyük bir rakam. TARSİM'in bize yapmış olduğu sunum vardı geçen hafta; orada, TARSİM'de toplam 21 milyar gibi bir rakam vardı. Şimdi, 21 milyar nerede TARSİM'de? 205 milyar dolarlık sadece Niğde ilinde görülen bir zarar var ama dediğim gibi, bunu bir silsile gibi, bir dama taşı gibi düşünün, iş dokundukça gidiyor. Yani sadece çiftçinin burada zarar görmesi değil çiftçiyle beraber birçok etken var burada; lojistikten tutun işçisine, ilaç bayisine, yine ihracatçısına... Yani çok geniş bir aileyi kucaklıyor bu zarar, buradan bakılması gerekiyor.

İşte, Arıcılar Birliği Başkanım ne kadar fazla şey olmasa bile, aslında onun da üretimden kaybı olacak; artı, yavruları kaybetmiş, bu iki aylık bir üretimden zararı var, yine başka yerlere gidecek çünkü önümüzdeki günlerde bu bölgede... Çukurova'ya gidecekler, Çukurova'da da bir şey yok; orada da çiçeklenme olmadığı için, meyveler zarar gördüğü için, bahçeler zarar gördüğü için. Sevgili Başkanım, bunun en önemli şeyi: Sadece Niğde'yi değil, bana göre bu zarar gören illerin, zarar gören çiftçilerin afet kapsamına alınmasında fayda var çünkü az çok ortaya çıkıyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir Niğde'yi kalkındırırım da.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ben bütüne bakıyorum çünkü Malatya da önemli, Kahramanmaraş da önemli, Tekirdağ da önemli yani bütün bu üreticilerimizin aynı...

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Ordu geliyor daha.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Evet, Ordu da...

Sevgili Vekilim, bakınız, bütün bölgeler dedim farkındaysanız, bütün iller dedim, ayırmadım, bütün iller dedim çünkü şey büyük. Hakikaten depremden sonra büyük bir yara var, bu yaranın iyileşmesi o kadar kolay değil.

Şimdi, Ziraat Bankasının çiftçiye tekrar kredi açması lazım çünkü yaşam sürüyor. Bu bahçelerin veya arazinin... Şimdi, lahana veya işte şeyi ekti, tekrar dikti ikinciye; şimdi, bu çiftçi dikti de bu adamın masrafı var, bunun da kayıtlara girerek o ilk yapmış olduğu kaybının da karşılanması gerekiyor yani çok göreceli bir iş. Burada hem Bakanlığa hem de Bakanlık yetkililerine hakikaten çok iş düşüyor, odalara görev düşüyor, meslek odalarına. Yani çiftçimizi ayakta tutmazsak, işte, sanayideki o makine yapan esnaf da sıkıntıda; çiftçi para kazanacak ki onlara para gelsin. Şimdi, düğün yapacaktı, planlamıştı, evini yapacaktı; bütün planlar altüst oldu. Hayaller Paris'ti, gerçekler şu anda ortada: Don, don zararı ve elde avuçta bir şey kalmadı. Şimdi, buna bakarsanız...

Onun için, bu insanların yaşaması için bir an evvel Ziraat Bankasının, diğer özel bankalar... Sevgili Başkanım, burada özel bankalar der ki: "Beni ilgilendirmez kardeşim." Şimdi, çiftçinin bir de özel bankalara kredi borcu var, birçok bankaya kredi borcu var. Şimdi, bununla ilgili de geçmişte bir yapılanma vardı spor kulüplerine, yapılanmayla ilgili... Ben, bunun şu anda en önemli konu olduğunu düşünüyorum. Ziraat Bankasına burada bir yol açmamız lazım. Bakanlık olarak hazine destekli bu diğer bankalara ait olan borçların Ziraat Bankasına alınması, yapılandırılması ama yapılandırırken de süspanseli olarak yapılandırılması gerekiyor çünkü normal ticari kredi yaptığı zaman yine anlamı yok. Şimdi, yapılandırmayı yapıyorlardı, doğrudur ama yapılandırmadıkları süspanseli kredi değil; ilave kredi yüzde 25'lik faizle yapılıyor, o da... Zaten çiftçinin elinde bir şey yok, nasıl dönecek, merak ediyorum. Onun için, bana göre burada ana lokomotif, çiftçinin kuruluşunda çiftçiye -efendiye- destek olacağını söyleyen Ziraat Bankasıdır; yükü hazineyle beraber kucaklayacaklar bankayı da ayakta tutarak. Kredileri uzatmamız lazım.

Dediğim gibi, gelecek yıl da problem var yani üç yıllık bir yol haritasıyla çiftçimizin nefes almasını sağlayacağız diyorum.

Söylenecek çok söz var daha ama zaten sizler olaylara vâkıfsınız, bizler de Komisyonda dile getireceğiz. Acil olarak afet bölgesi ilan edilmesi gerekiyor öncelikle çünkü afet bölgesi yaptığınız zaman ihracatçı da rahatlayacak, üreticiler de rahatlayacak, esnaf da rahatlayacak çünkü çekler de yazılacak şimdi, çek de verdiniz, çekler de yazıldıktan sonra nasıl döneceksiniz, merak ediyorum. Bir de şey sicil: Siciller de bozulacak, siciliniz bozulduktan sonra başka bir yerden de kredi alma şansınız yok. Yani çok göreceli bir yapı var ortada, inşallah bunu aşacağız ama şunu -Malatya'da da ifade ettim- unutmamak lazım: 5-6 bin lira olan dönülmez şey burada Niğde Üniversitemizin yapmış olduğu çalışmada, elma bahçelerinde 30 bin lira gibi dekara bir maliyet var, zarar var görünen veya işletme maliyeti var; bu da bütün ürünlerde göze alınırsa iyi olacak diye düşünüyorum.

Hepinize katılımlarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Biz buradan bir bahçe gezip oradan da... Sayın Başkanla ekibi ikiye böldük, hep beraber; biz Karaman'a devam edeceğiz, diğer ekibimiz de Kayseri'ye gidecek. Yani bir Komisyon sahada bunları takip ediyor ve sizin verdiğiniz bilgileri de not ediyoruz. İnşallah çiftçimizin yüzünü güldürecek işleri yaparız ama başka bir şey daha geldi aklıma kapatırken: IPARD ve özel projeler var, o projelerin süreleri kısa. Sayın Başkanım, o kısa süreyi Tarım Bakanlığıyla beraber istişare ederek, raporlayarak o sürelerin iki yıl ve üç yıl gibi... Çünkü üretimini yapması için ihtiyaç var ve para kazanması gerekiyor. O kazanılmış hakkın kaybedilmemesi için... Sayın Valim, burada sizlere görev düşüyor; hep beraber, bu kazanılmış hakların korunması anlamında da rapor edersek ve yetkili kurumlara da iletirsek iyi olur diyorum.

Hepinize tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Komisyon üyesi başka arkadaşlarımızdan da söz almak isteyen varsa kısa kısa...

Hüseyin ağabey, çok kısa...

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Sayın Başkanım, Sayın Valim, kıymetli milletvekili arkadaşlar, kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, çok kıymetli sivil toplum kuruluşu temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle güzel Niğde'mizde bizi misafir ettiğiniz için çok teşekkür etmek istiyorum.

Tabii, burada konsept çok değişik ilerliyor biraz. Biz aslında buraya sizin sıkıntılarınızı dinlemek için geldik. Zaten elimizde teknik veriler var; Bakanlığımız, tarım il ve ilçe müdürlüklerimiz aracılığıyla zaten bizlere bu bilgileri iletiler. Tabii, iş işten geçti ama biz daha çok sahaya gelip, sizleri dinleyip, birebir -yüz yüze- sizin sorularınızı dinleyerek notlarımızı alıp bunları daha sonra Başkanımızın liderliğinde, Ankara'da Komisyon olarak değerlendireceğiz, rapor hâline getirebileceğiz, uygulanabilirliklerini değerlendireceğiz. Yani burada sizden de özellikle rica ediyorum: Meclis kürsüsü gibi konuşmayalım ne olursunuz, zaman geçirmeyelim. Yani burada bizim amacımız sadece... Zaten amacımız elimizdeki verileri somutlaştırarak sizinle birebir -yüz yüze- sorunlarınızı dinlemek ve bu konuda çözüm üretmek için analiz sonuçlarımızı yukarıya iletmek olacaktır.

Bizim buradaki daha çok ana amacımız: Finansal anlamda tabii ki biz geri planda bunları hesaplayacağız ama miktarsal anlamda sizin ne tür kayıplarınız olduğu; gelecekte karşılaşılabilecek sorunlar üzerinde nasıl çözümler üretebileceğimiz konusunda sizin önerilerinizi, fikirlerinizi dinlemekten aslında. Bu bakımdan çok değerli kazanımlar sağladık, fikirleriniz için çok teşekkür ediyorum; cidden çok kıymetli öneriler oldu, aklımıza gelmeyen... Arı yetiştiriciliği de mesela bu anlamda çok önemli hasar görmüş. Bizim bölgede de -Adıyaman'da da- gezdik, ben de Adıyaman Milletvekiliyim- orada da bizim kapsamımızda

olmayan bazı ürünleri de gördük, bu kapsamda değerlendirilmeyen çünkü münferit, bölgesel zararların olduğu, sırf Türkiye genelini kapsamayan bazı ürünlerin de bu işten zarar gördüğünü gördük. Bu tip tespitler bizim için çok kıymetli, çok değerli. Aslında sözü de çok uzatmak istemiyorum.

Tekrar hepinize misafirperverliğiniz için çok teşekkür ediyorum, hürmetlerimi sunuyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Şimdi, ben de şehirlerinde misafirlikte bulunduğumuz Şehrimizimiz Sayın Belediye Başkanımıza söz vereceğim.

Sayın Başkanım, buyurun.

NİĞDE BELEDİYE BAŞKANI EMRAH ÖZDEMİR - Sayın Başkan, Sayın Valim, değerli milletvekillerimiz, Komisyon üyelerimiz, sektör temsilcilerimiz; öncelikle saygıyla selamlıyorum sizleri. Ve teşekkür ediyorum, ilimize hoş geldiniz bir kez daha. Keşke uzun uzun misafir edebilme şansımız olsaydı ama böyle bir toplantıyı şehrimizde yaptığınızdan dolayı da gerçekten şükranlarımı sunuyorum hemşehrilerim adına; çok önemliydi bizim için çünkü çok büyük bir afet yaşandı.

Benden önceki konuşmacılardan -tabii ki aynı şeyleri ben tekrarlamak istemiyor ama- farklı olarak şunu söyleyeyim: Bizler yerel yönetim olarak, belediyeler olarak aslında özellikle belki büyük işletmelere yardımcı olamayız ama küçük işletmelere ve burada çalışan tarım işçileri var -işte, geçimini buradan sağlayan, bunların bir çoğu da kayıt dışı, günlük yevmiyeye çalışıyorlar- onlara yardım yapmaya hazırız. Bu konuda bize gerçek ihtiyaçlı olanların listesini gönderilebilirlerse odalarımız ya da işte şirketlerimiz var -Valilik aracılığıyla da olur- böyle, biz sosyal olarak her türlü yardımı yapmaya hazırız Belediye olarak ya da başka üstümüze ne düşüyorsa. Biraz önce vekilimiz söyledi, arıcılara belki arı kekiği dağıtılabilir, Tekirdağ'da herhâlde örneği yapılmış, faydası olmuş, gene bu tarzda da yapabiliriz biz de.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi yaptırdı aynı soruna.

NİĞDE BELEDİYE BAŞKANI EMRAH ÖZDEMİR - Hani çünkü diğer sektörlerde de çok hâkim olmadığım için bilemiyorum ama bu tür detaylarda biz yardımcı olabiliriz, yardımcı olmak da isteriz. Daha öncesinde ben Tarım İl Müdürümüze de söylemiştim aslında "Bize doğru adamları gösterebilirseniz biz elimizden gelen desteği verelim." diye. Tabii bu Valiliğimizden gelirse böyle bir liste, Sayın Valim, biz çok daha rahat ederiz çünkü bazen mücavir alan dışına bazı yardımları yapamayabiliriz ama sizden böyle bir şey gelirse...

Küçük bahçe sahipleri ve tarım işçileri... Çünkü onlarda da geçimini buradan sağlayan, günlük yevmiyeye çalışan işçilerimiz var. Her türlü yardımı yapmaya hazırız, üzerimize ne düşüyorsa seve seve.

Onun dışında, ben gerçekten bir kez daha geçmiş olsun diyorum, büyük bir felaketti. Sizlere de emeklerinizden dolayı teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Valime de kapanış için son bir söz vereyim.

Sayın Valim, buyurun.

NİĞDE VALİSİ CAHİT ÇELİK - Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz, Belediye Başkanımız, sektörün kıymetli temsilcileri; ben de sizlere çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlarımız çok detaylı bir şekilde ifade ettiler: Gerçekten Niğde için "afet" diyebileceğimiz günler oldu yani 10, 11 ve 12 Nisanda. Bu anlamda, zaten başında da ifade etmiştim: Niğde bir tarım kenti, tarımsal üretim anlamında Türkiye'de kendi kendine yetebilen illerin başında geliyor. Özellikle elmadan, meyve çeşitlerinden çok ciddi anlamda zararımız söz konusu. İnşallah zaten sektör temsilcileri de sizlere daha detaylı raporlar da verecekler. Bu anlamda, sadece bu yılı değil gelecek yılı da kapsayan bir tedbir olursa açıkçası çiftçilerimiz, üreticilerimiz rahat eder diye değerlendiriyorum.

Aynı zamanda, özellikle, sadece üreticileri değil işte, bir sürü farklı sektörü, kişileri de etkileyen bir afet oldu. Bir daha ben tüm çiftçilerimize geçmiş olsun diyorum. İnanıyorum ki sizler de bölge milletvekillerimiz de çiftçilerimizin Ankara'da sesi olacaksınız. İnşallah hem bu kredi imkânları anlamında hem de TARSİM'in yeniden düzenlenmesi çerçevesinde sadece buradaki çiftçilerimize değil Türkiye'nin farklı illerinde de bu şekilde dondan etkilenen çiftçilere deva olacak bir çare olur, bir yaklaşım olur. Bu anlamda, ben bir daha emeklerinizden dolayı teşekkür ediyorum.

Buradaki saha ziyaretinden sonra Kayseri'ye devam edecek olan arkadaşlarımızı, vekillerimizi misafir ettikten sonra göndereceğiz.

Değerli Başkanım, ben bir daha teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok teşekkür ediyorum Sayın Valim.

Çok kıymetli hazırun, Niğde'deki programımızı burada sonlandırıyoruz.

Diğer illerimizdeki konularla benzer konular var, biliyoruz ama buraya özgü olarak da özellikle elma konusunun ve takiben kiraz konusunun, yine, kredilerle ilgili meseleler, TARSİM, belki yeni projeler ve üniversitemizle belki de yapacağımız o güçlü bir çalışmayla da belli konulara da açıklık getirebileceğimiz... Yani afaki rakamları değil de daha teknik bir rakamla da metodolojik bir çalışmayla da eğer süsleyebilirsek hem Niğde Ömer Halisdemir Üniversitemizin böyle bir toplumsal sorumluluk kapsamındaki çalışması Komisyonumuza ışık tutacaktır. Böyle bir çalışmayı da sonuçlandırabilirsek bence Niğde toplantımızın çok daha verimli sonuçlarını almış olacağız.

Katılım gösteren herkese, bize ev sahipliği yapan Sayın Valimize, Sayın Belediye Başkanımıza ve bütün Niğdeli hemşehrilerimize saygılarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 11.57

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.57
BAŞKAN: Adem KORKMAZ (Burdur)
BAŞKAN VEKİLİ: Bülent TÜFENKÇİ (Malatya)
SÖZCÜ: Nilgün ÖK (Denizli)
KÂTİP: Mehmet Celal FENDOĞLU (Malatya)
---- 0 ----

(Kayseri Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Sunumu ve İstişare Toplantısı)

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Sayın Komisyon üyesi vekillerim, Kayseri Vekilimiz, Çok Değerli Vali Yardımcımız, daire amirlerimiz, sivil toplumun çok değerli temsilcileri, değerli muhtarlarım, ilçe başkanlarımız, belediye başkanlarımız; Zirai Don Komisyonu olarak ülkemizde gerçekleşen zirai dondan dolayı etkilenen illerimize yönelik saha çalışmalarımızı Malatya'dan başlayarak Adıyaman, Kahramanmaraş, Adana, Mersin, Niğde ve Kayseri Yeşilhisar'la birlikte bu haftaki saha çalışmalarımızı tamamlamış olacağız. Ekibimizin yarısı da Karaman'a gitti, orada saha çalışmalarını yürütecek.

Komisyon olarak amacımız özellikle dondan etkilenen çiftçilerimizi ve temsilcilerini bire bir dinleyerek hem ilimize, ilçemize vermiş olduğu zararları yerinde tespit etmek, aynı zamanda bundan sonra bu tip afetlerin olmaması noktasında veya olursa da nelerin yapılması noktasında hep beraber raporlaştırarak, sizden aldığımız bilgileri raporlaştırarak etkilerini değerlendirmek amacıyla bugün buradayız. Sizleri dinlemek için geldik; inşallah verimli bir toplantı olur.

Öncelikle, tabii, Tarım İl Müdürlüğümüz burada, Tarım İl Müdürlüğümüzün sunumunu alarak başlayacağız, ondan sonra da sizleri dinleyeceğiz. Sizlerden sonra da vekillerimize söz vererek, Sayın Vali Yardımcımız ve belediye başkanlarımız da söz alarak bu toplantımızı neticelendirmiş olacağız.

Ayrıca, söz alan arkadaşlar mikrofona konuşurlarsa, Meclisten gelen arkadaşlarımızın kayda almaları bakımından arkadaşlarımızın mikrofona konuşmaları önemli.

Sayın Müdürlüğümüz, çok insanı dinlemek için sunumu böyle kısa tutarsanız... Zirai donla ilgili etkileri anlatıp özellikle Kayseri'de, Yeşilhisar'da ne kadar alan etkilendi? Onunla ilgili, donla ilgili bilgi verirsiniz seviniriz.

KAYSERİ TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ BÜLENT SAKLAV - Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim, Sayın Valim, sayın belediye başkanlarımız, kıymetli protokol, değerli çiftçilerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ilimizde 11-12 Nisan tarihlerinde yaşanan zirai donla alakalı kısa bir sunum yapacağım. Sayın Bakanım, 11-12 Nisan tarihlerinde gündüz saatlerinde Kayseri Meteoroloji 7'nci Bölge Müdürlüğünden bize yapılan olumsuz hava koşulları uyarılarıyla birlikte biz de ivedilikle bütün üreticilerimizle, bütün paydaşlarımızla bunu paylaşarak önlem alma konusunda elimizden gelen çalışma ve gayreti gösterdik ve o gün bütün çiftçilerimiz hem mesaj üzerinden hem bizim sosyal medya hesaplarımız üzerinden hem ziraat odalarımız üzerinden hem kaymakamlıklar üzerinden uyarıldılar o günkü sıcaklığın eksiye düşeceği konusunda.

Tabii, aynı gece saat 08.00'den sonra Sayın Bakanım, bu sıcaklık eksi 17'lere kadar düşmeye başladı ve biz gece tüm ilçe müdürlüğü personelimiz, biz, il müdürlerimiz, il müdür yardımcılarımız, hepsiyle sahada böyle önlemler aldık. Aslında biz o gece çalıştık sabaha kadar. Burada ateşleri yaktık ve şu sol tarafta gördüğümüz "spring" sistemiyle birlikte şeyler yaptık ama sıcaklığın eksi 17'ye düşmesi ve on iki, on üç saat etkilemesiyle birlikte meyve ağaçlarımızda bir hasar oranı oluştu çünkü bu yaptığımız önlemlerle birlikte eğer eksi 4'te kalsaydı veya 6'da, meyve ağaçlarımızı kurtarmış olacaktık.

Tabii, hemen akabinde sabahleyin Bakanlığımız ve Valiliğimizin talimatları çerçevesinde sahaya çıktık; TARSİM Bölge Müdürlüğümüz, bütün ekiplerimiz sahada ilk tespit çalışmalarına başladık. Özellikle Yeşilhisar ilçemizde, Yahyalı'da, Develi'de ve İncesu'da meyve ağaçlarında ve meyve bahçelerinde büyük bir zarar olduğu ilk tespitlerimize göre anlaşıldı ve bu çalışmaların sonucunda, yapılan çalışmalarla birlikte, tüm saha çalışmalarımızla birlikte, gördüğünüz üzere, bahçelerimizi bu şekilde bulduk Sayın Bakanım.

Daha sonra, Valimiz ve milletvekillerimiz Sayın Ayşe Böhürler, Sayın Bayar Özsoy, Büyükşehir Belediye Başkanımız Doktor Memduh Büyükkılıç, kaymakamlarımız, ilçe belediye başkanlarımız, AK PARTİ İl Başkanımız ve ilçe protokolümüz de sahaya ziyaret ederek çiftçilerimize geçmiş olsun dileklerinde bulunarak tespitlere baktılar ve incelemeler yaptılar. Tabii, bundan sonra ilk ön tespitlerimiz ortaya çıkmış oldu yani 11 Nisan gecesi oluşan ve 12 Nisanda süren donla birlikte ilk tespitlerimizi hemen iki gün içerisinde bitirdik ve ilk ön tespitlerimize göre, özellikle bu 4 ilçemizde zirai dondan zarar gören meyve türleri arasında elma, ceviz, badem, vişne, üzüm, armut, erik, şeftali, kayısı, ayva, kiraz ve nektarinin yer aldığını tespit ettik.

Tabii, burada TARSİM Bölge Müdürlüğümüz ve sahadaki personelimizle yaptığımız tespitlerde yaklaşık 4.500 çiftçimizin 75 bin dekar alanda yüzde 30 ila yüzde 100 arasında değişen oranlarda hasar oluştuğunu belirledik ve afet ihbar formlarını Bakanlığımıza çekerek çalışmalarımıza devam ettik.

Tabii, hemen akabinde Sayın Cumhurbaşkanımızın açıklaması geldi Sayın Bakanım ve bu açıklamada da arz güvenliği olan ürünlerimizde bir sıkıntı olmadığı -hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar gibi- ama eksi 17'ye düşen sıcağın dolayı meyve ağaçlarında sıkıntı olduğunu, Tarım ve Orman Bakanlığının çalışmalarına başladığını ve Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı ve zirai don sigortası olmayan çiftçilerimizin zarar gören mahsullerinin üretimi için yaptıkları harcamalarının hasar oranında karşılanmasıyla alakalı çalışmaların başladığı müjdesini verdi ve bu çalışmalara akabinde hemen Tarım Reformu Genel Müdürlüğümüz, aynı zamanda TARSİM Yönetim Kurulu Başkanımız Doktor Osman Yıldız ilimize gelerek saha çalışmalarına katıldı ve sahada hem çiftçilerimizin TARSİM konusunda hem de zirai donla alakalı şikâyetlerini, isteklerini, taleplerini alarak tespitlere katıldı. İlçe müdürlüklerimiz de bundan sonra...

Sayın Bakanım, biz bu sene meyve ağaçlarımızdan ürün alamayacağız gibi gözüküyor ama en önemli nokta önümüzdeki seneyi kurtarmaktı çünkü önümüzdeki seneyi kurtarmak için de çalışmalarımıza devam etmemiz gerekiyordu ve

üreticilerimizle de bunun bilincinde olarak sanki meyve alacakmış gibi bakım ve beslemeye devam etmemiz gerekiyordu. Bunun eğitimlerini düzenledik uygulamalı olarak; hemen her ilçede, her mahallede uygulamalı olarak eğitimleri düzenleyerek çiftçilerimize bitki koruma, bitki besleme, budama gibi konularda uygulamalı eğitimler düzenleyerek önümüzdeki sene -şu anda çok şükür-meyve alacağımız duruma getirdik ağaçlarımızı.

Tabii, daha sonra TARSİM Bölge Müdürümüzle de sahada eğitimlerimize devam ettik. Hem kendi personelimizle hem de TARSİM Bölge Müdürüyle birlikte ortak çalışmalarımıza devam ederek eğitimlerimize devam ettik ve sonunda detaylı tespit çalışmalarımızı da bitirdik Sayın Bakanım ve detaylı tespit çalışmalarımızda zirai don sigortası yaptırmamış veya TARSİM kapsamında olmasına rağmen tazminat alamayacak durumda olan Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı üreticilerimizin üretim sezonunun başlangıcından don olayının yaşandığı tarihe kadar yapmış oldukları üretim masraflarını dikkate alarak zarar oranı üzerinden hesaplama yapılarak üreticimize destek ödemesi sağlanacak. Bu kapsamda ilimizde 12 ürüne ait hasar oranları en son detaylı tespitimizde bu şekilde çıktı Sayın Bakanım: Elmada yüzde 95, kayısıda yüzde 98, cevizde yüzde 90, üzüm 65, armut 95, ayva 95, badem yüzde 90, erik 95, kiraz yüzde 90, vişne 90, şeftali 95, nektarin 95. Biz bu tespitlerimizle birlikte de icmallerimizi oluşturduk, bunun üretim masrafını da belirledik fiyat olarak, şu anda da sisteme girdik, Bakanlığımızın onaylamasını bekliyoruz. Bakanlığımız onayladığında bu icmalleri de göndererek çiftçilerimize en kısa zamanda ödemelerimizi gerçekleştireceğiz. Sayın Bakanım.

Benim anlatacağım kısa olarak bunlar Sayın Bakanım ve ben bir daha böyle bir afet yaşamamasını temenni ediyor, çiftçilerimize yüzde 50-yüzde 60'ını devletimizin karşıladığı TARSİM sigortasından yaptırmalarını tavsiye ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Sayın Müdürüm, ÇKS kayıtlı çiftçimiz ne kadar?

KAYSERİ TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ BÜLENT SAKLAV - Sayın Bakanım, ÇKS'ye kayıtlı çiftçimiz burada 4.500 civarında.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Yaptırmayan?

KAYSERİ TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ BÜLENT SAKLAV - Toplam yaptırmayan mı Sayın Bakanım?

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Yok, bu don...

KAYSERİ TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ BÜLENT SAKLAV - Donla alakalı ÇKS'ye kayıtlı çiftçimiz şu anda 3.896; yaptırmayan da 4.500'den çıkınca Sayın Bakanım, işte, bin civarında var şu anda. Toplam ÇKS'ye kayıtlı alanımız 46 bin dekar, ÇKS'siz alanımız da 70 bin dekara yakın Sayın Bakanım?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sadece Yeşilhisar; değil mi?

KAYSERİ TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRÜ BÜLENT SAKLAV - Yeşilhisar'daki toplam alanımız bizim yaklaşık 20 bin dekar civarında, Yeşilhisar'daki alanımız elma üzerine. Yeşilhisar, Develi, Yahyalı ve İncesu'daki ve diğer ilçemizdeki toplam ÇKS'ye kayıtlı alanımız 46 bin dekar, 3.896 çiftçi. Kayıtlı olmayan da ortalama 25 bin dekar alanımız var toplamda da 70 bin dekara ulaşıyoruz kayıtsız alanla birlikte; toplam çiftçi sayımız da ÇKS'siz ortalama bin civarında şu anda çiftçimiz gözüküyor. Yeşilhisar'da da toplam 25 bin dekar civarında alanımızda zarar var Sayın Bakanım; bunun ortalama yüzde 80-90'ı elma, daha sonra kayısı, badem, ceviz ve kiraz diye gidiyor. Yeşilhisar'daki toplam zarar 25 bin dekar civarında.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Teşekkür ederim.

Önce Ziraat Odası Başkanımızdan başlayarak...

YEŞİLHİSAR ZİRAAT ODASI BAŞKANI MURAT DEMİREL - Öncelikle Komisyon üyelerimize, sizlere, protokole böyle bir toplantı düzenlediğiniz için, böyle bir sıkıntıda yanımızda olduğunuz için teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, burada toplam alan olarak elma ve meyvecilik üzerine ağırlıklı duruluyor ama bizim üretim yapılan buğday, hububat alanlarımızda da sıkıntılar var. Bunların da Komisyona dâhil edilmesi bizim talebimiz içerisinde.

Ayrıca, bu konuda gerçekten ilk günden beri biz devletimizin varlığını yanımızda hissediyoruz ama şimdi, bu tip komisyonları biz sadece başımıza iş geldiği zaman değil her zaman yanımızda istiyoruz üreticiler olarak. Burada bizim sizden taleplerimiz... Yani birincisi, şimdi, Müdürüm de az önce söyledi: Maalesef üreticilerimiz bundan sonra da ağaçlarına masraf etmeye devam edecek ve sadece geçimini meyvecilikten sağlayan üreticilerimiz var. Yani dolayısıyla biz 12 Nisana kadar yapılan masrafları değil de bundan sonraki yapacakları masrafların da Komisyondan dâhil edilmesini istiyoruz.

Ayrıca, hububat alanlarında da yüzde 10 ila 30 arasında bir zararımız oldu yani bu verim düşüklüğüne de yansiyacak. Hemen hemen hepsinde de var, özellikle şimdi, Rus çeşitli buğdaylarda çok fazla olmadı ama Romanya kökenli ve diğer kökenli buğdaylarda bayağı bir hasar yaşandı yani etkilendi dondan; biz bunların da kapsama alınmasını talep ediyoruz. Ayrıca, üreticilerimizin borçlarının faizsiz olarak ertelenmesi talebimiz var ve en önemlisi de bir yıl ödemesiz, üç yıl ödemeli kredi talebimiz var. Yani bunları ben yazılı olarak zaten size sunacağım.

Ben tekrar çok teşekkür ediyorum, yanımızda olduğunuz için teşekkür ederiz.

Tüm üreticilerimiz adına hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Biz teşekkür ediyoruz.

Yahyalı Ziraat Odası Başkanımız, buyurun.

YAHYALI ZİRAAT ODASI BAŞKANI HÜSEYİN GENÇ - Sayın Bakanım, böyle bir toplantı düzenlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

Şimdi, Murat Başkanla mevzumuz hemen hemen aynı Sayın Bakanım. Ben başka konulara değineceğim.

Bu, tapusuz arazilerin ÇKS kaydı olmuyor, aynı zamanda TARSİM de yaptıramıyoruz.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Kiralama yaparsanız ancak...

YAHYALI ZİRAAT ODASI BAŞKANI HÜSEYİN GENÇ - Kiralama da yapamıyoruz, ada/parseli var ama davalı ama. Arazi davalık olunca Sayın Bakanım, hiçbir işlem yapamıyoruz. Yani bunların bir an evvel yapılmasını isteriz Sayın Bakanım. Mesela, bizim Yahyalı'da 5 bin dekar davalı arazi var, hepsi meyve bahçesi, bunlar yaklaşık 40 yaşında ağaçlar.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Hüseyin Başkanım, kime yapacak davalıysa?

YAHYALI ZİRAAT ODASI BAŞKANI HÜSEYİN GENÇ - Davalı ama ada/parsel var Sayın Bakanım.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Ada/parsel var da "davalı" diyorsun. O parayı kim alacak?

YAHYALI ZİRAAT ODASI BAŞKANI HÜSEYİN GENÇ - Davalı işte, davalı olunca bir şey yapamıyoruz

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Sen Başkanısın, bir anlaştır, biz verelim.

YAHYALI ZİRAAT ODASI BAŞKANI HÜSEYİN GENÇ - Yok, Sayın Bakanım, mesela, hissedarlar yaptırabiliyor, o güzel.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Tamam, onu çıkardık, biliyorsunuz.

YAHYALI ZİRAAT ODASI BAŞKANI HÜSEYİN GENÇ - O çok güzel oldu, inşallah bu da olur diye düşünüyoruz Sayın Bakanım.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Orada hukuki sorun var...

YAHYALI ZİRAAT ODASI BAŞKANI HÜSEYİN GENÇ - Bir de TARSİM kapsamıyla alakalı Sayın Bakanım, çiftçilerin önerileri var, bizim de var tabii. "Pembe tomurcuk" deniliyor Sayın Bakanım, TARSİM'i yaptırıyoruz, pembe tomurcuk oldu diye TARSİM'i kapsamıyor; kapsamadığı zaman da ödenek yapılmıyor. Yani şimdi, "TARSİM" yapılsın deniliyor, yaptırılacak ama bu araç kaskosu gibi olması lazım. Yani yaptırdığım zaman ağaç dâhilinde meyve çiçekleri, ağaç ve hepsinin araç kaskosu gibi yapılıp bunun ödenmesi gerekir. Mesela, bizim mevki olarak Göynük mevkiinde adam -çiftçimiz- TARSİM'i yaptırdı hem don kredisinden, donla alakalı ödeme yapılmayacak hem de TARSİM'i ödemeyecek; bunlar ne yapacak Sayın Bakanım? Yani yaptırdı TARSİM'i, kapsamadı; kapsamayınca da ödeme 2 taraflı da olmayacak.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Meyve de olmadı.

YAHYALI ZİRAAT ODASI BAŞKANI HÜSEYİN GENÇ - Meyve de olmadı. Bu adam -bu çiftçi- ne yapacak Sayın Bakanım?

Bizim istediğimiz borç ertelenmesi yani istediğimiz borçlarının ertelenmesi Sayın Bakanım, bir de kredi verilmesi. Yani biz şimdi, 3-5 lira destek verilirse Sayın Bakanım, öyle değil de biz diyoruz ki: "Üç yıllık kredi verilsin; bir yıl ödemesiz olsun, iki yıl ödemeli olsun, çiftçi rahatlasın." Yani, bu, iki seneye tekabül ediyor, bu onuncu ayda çiftçi para alamayacak, önümüzdeki yıl onuncu ayda para ancak cebine girecek.

Bunların değerlendirilmesini istiyoruz Sayın Bakanım.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Anladım.

Teşekkür ederiz, sağ olun.

Oda başkanlarımızdan başka konuşmak isteyen var mı? Yoksa Yeşilhisar Sulama Kooperatifi Başkanımız buradaysa konuşmak istiyor mu? Burada mı?

Buyurun.

YEŞİLHİSAR SULAMA KOOPERATİFİ BAŞKANI ASİM ÖZTOPRAK - Yeşilhisar'da sulama için su fiyatları çok yüksek. Tarımsal elektriğin fiyatının düşürülmesini istiyoruz. 2023 yılındaki gibi yüzde 50'sini devlet karşılırsa vatandaşımız bu konuyla ilgili daha iyi olur diye düşünüyorum yani.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Eyvallah.

Pancar Ekicileri Kooperatif Başkanımız Hüseyin Bey...

KAYSERİ PANCAR EKİCİLERİ KOOPERATİFİ BAŞKANI HÜSEYİN AKAY - Sayın Bakanım, Türkiye Büyük Millet Meclisimizin Değerli Komisyon üyeleri, değerli protokol, aziz çiftçi kardeşlerim; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum ve bu toplantıya hoş geldiniz diyorum.

Ankara'dan buraya teşrif etmiş olmanız çiftçilerimiz açısından gerçekten önemli, değerli; bir moral içeriyor. İnşallah sonuçları itibarıyla da aynı sonucu elde ederiz.

Biz, tabii, özellikle pancar üretimi gerçekleştiriyoruz ama bu bölgedeki çiftçilerin tamamı bizim üyelerimiz aynı zamanda yani pancar ekiminin yanında diğer bu, meyvecilik faaliyetleriyle de uğraşıyorlar. Dolayısıyla, onların her türlü sıkıntısı bizi de bir şekilde ilgilendiriyor ve olay gerçekleşikten sonra biz de çiftçilerimizle bu manada yakın temas içerisinde olduk.

Aslında Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; biz bu konuları özellikle şubat, mart ayında bölge toplantıları yapıyoruz, çiftçi bölge toplantıları yapıyoruz Kayseri Şeker olarak. Bu toplantılarda, TARSİM Bölge Müdürümüz burada, bizzat kendisinden rica ederek bu toplantılarda özellikle TARSİM'in, tarım sigortalarının ne şekilde yapılacağı, neden gerekli olduğunu, neden önemli olduğunu çiftçilerimizle aslında paylaştık ama buna rağmen, tabii, bunu ihmal eden çiftçilerimiz de oldu maalesef. Tabii, devletimiz büyük, devletimiz yüce ve bütün vatandaşlarımıza karşı, başta çiftçilerimiz olmak üzere gereken desteği sağlayacağı inancındayız.

Şimdi, insanlarımızın, çiftçilerimizin üretimdeki ola ki bu, daha doğrusu, TARSİM sigortasındaki eksikliğinden dolayı onların mağdur edilmesi -tabii, gönlümüz bunu arzu etmiyor- onlara da bir el uzatılması, devletimizin yüce elinin uzatılması gerektiği inancındayız. Zaten TARSİM kapsamında olanlar bir şekilde bundan faydalanacaklar. Biraz önce Sulama Birliği Başkanımızın ya da Ziraat Odası Başkanlarımızın da ifade ettiği gibi, bu meyve fidanları en az iki yıl zarar gördüler ve dolayısıyla meyvecilikle uğraşanlar eğer bir destek almazlarsa ciddi bir mağduriyet oluşacak ve bu mağduriyetin sonucunda da belki ciddi bir ekonomik kayıp da ortaya çıkacak. Bazı yerlerde gezerken görüyoruz Sayın Başkanım, meyve fidanlarının sökülmeye başladığını çünkü iki sene bakmak yükümlülüğü olunca bunun altından kalkması çiftçi açısından mümkün değil. O nedenle, mutlaka devletimizin bu manada desteğine ihtiyaç var.

TARSİM kapsamında olanlar bir ölçüde zaten bundan faydalanacaklar ama TARSİM'den kaçınmış olanların da TARSİM'i yaptırmamış olanların da bu desteklemelerden faydalanması gerektiği inancındayız. Bu bölge bu yönüyle yani meyvecilik konusunda Kayseri'mizde çok öne çıkan bir bölge; eğer mağduriyet giderilmeyecek olursa maalesef burada bu konuda büyük bir sıkıntı oluşabilir.

Ben bu duygularımı ifade ediyorum.

Buraya kadar teslim ettiğiniz için teşekkür ediyorum.

İnşallah toplantısında hayırlı sonuçlanmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Kayseri Ticaret Odasını temsilen var mı bir arkadaşımız? Burada görünüyor ama yok.

Yahyalı Ticaret Odası Başkanımız mı buradaydı? Evet, siz de konuştunuz, tamam Başkanım.

Başka söz isteyen var mı belediye başkanlarımızdan?

YEŞİLHISAR BELEDİYE BAŞKANI HALİT TAŞYAPAN - Başkanım...

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Tamam, buyurun.

YEŞİLHISAR BELEDİYE BAŞKANI HALİT TAŞYAPAN - Kıymetli Komisyon Başkanım, Gazi Meclisimizin kıymetli üyeleri, değerli protokol ve hazırun; ben de bir kez daha, ilçemizde ve bölgemizde böyle bir toplantının yapılmasından dolayı hem Komisyonumuza hem de vesile olduğu için Bayar Başkanına -bizim ağzımız hep "Başkan" diye alışık, beraber uzun süre Daire Başkanı olarak çalıştığımız için- Vekilime teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Yeşilhisar ilçemizi, her zaman olduğu gibi, "3T" formülüyle tanımlıyorum: Tarım ilçesiyiz, turizm ilçesiyiz, tarihî bir ilçeyiz diye. Turizmde henüz emekleme dönemindeyiz, belki sıcak hava balonları var, Soğanlı bölgemiz var ama Adem atamızdan beri Yeşilhisar Ovası'nda tarım yapıldığı kanaatindeyim çünkü Adem atamızın da mesleği malumunuz çiftçilik. Bu ova herhâlde yüzyıllardır, bin yıllardır tarımla meşgul ki son yıllarda tarımsal kapalı sulamanın da hızlanmasıyla birlikte -Devlet Su İşleri Bölge Müdürümüze de burada teşekkürlerimi arz ediyorum- inşallah bu ova yüzyıllarca tarım yapmaya devam edecek diye düşünüyorum ama ovada esas çalışılması gereken konu, şubat ayımız bazen yaz günü gibi sıcak geçiyor. Ocak ayında kısa kollu gömlekle dolaşan arkadaşlarımız oluyor ama nisan ayının 15'inde, 20'sinde halk arasında, mart dokuzu, nisan ayında da april beşi bizi yakıp götürüyor. Çiftçilerimizin bir gecelik hazinli sonları hepimizi üzüyor. Bu sene de bunu en şiddetli şekilde yaşamış bulunuyoruz ki geçmişte, belki eksi 8'leri gördüğümüzde, ürünlerimizin yüzde 50'si, yüzde 60'ı gidiyordu; biraz önce, İl Müdürümüzün verdiği bilgilerden yüzde 98'leri, 95'leri gördüğümüzde bu sene meyve yiyemeyeceğimizin kaygısını hepimiz çekiyoruz. Belki dışarıdan -dünya küçüldü- Uzak Doğu'dan da meyve gelebiliyor, bizimki Avrupa'ya da gidip gelebiliyor ama kendi ürettiğimizin lezzetini, şevkini vermiyor. Konya Ovası'ndan sonra belki en büyük ovalardan biri olan Ova'mızdaki tarımın bundan sonra da devam etmesi için alternatif ürünlere dahi çalışılması gerektiği kanaatindeyim. Yani her sene nisan ayı korkusunu yaşamaktansa, bu bölgede şu meyve olur ya da meyvecilikte şuna yönelmeniz daha doğrudur gibi teknik çalışmaların da olması gerektiği kanaatindeyim.

Elbette, benden önceki konuşmacı arkadaşlar bu seneki yaşananların karşılanması adına, devletimizden kimimiz elektrik parasını, kimimiz su parasını, kimimiz gübre desteğini, kimimiz ÇKS üzerindeki devletimizin doğrudan vereceği destekleri istiyoruz. Elbette bunlar çiftçimizi ayakta tutacak ama tarımda reform adına belki sulama sistemlerimizle birlikte yeni ürünleri bölgemize kazandırmanın daha doğru olacağı kanaatindeyim ki bununla ilgili, bölgenin hayvancılıkla tarımını da birlikte yoğunlaştırarak... Çünkü bölgeden dünya kadar üretilmiş hayvansal yemlerin başka bölgelere doğru nakil olduğunu görüyorum. Bölgede üretilen bunca yoncanın, yemin bu bölgede değerlendirilmesini istiyorum ya da bu bölgedeki meraların ki bir kısmı geçmiş yıllarda kiralara verilmiş, bunların da geliştirilerek bölge çiftçisinin daha da... Üretimde aslında aşkla çalışan bir insanımız var. Bu insanımızın şevkini kırmadan, üretimin daha da artarak devam etmesini istiyorum.

İnşallah, bu cümleler çerçevesinde ben bir kez daha Komisyona ve hazıruna teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum efendim.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Teşekkür ederim Başkanım.

Evet, buyurun.

YAHYALI BELEDİYE BAŞKANI ESAT ÖZTÜRK - Çok Saygıdeğer Bakanım, çok saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, kıymetli vekilim Sayın Bayar Vekilimiz, Yahyalı olması hasebiyle, Vali yardımcımız burada sağ olsun, kaymakamlarımız burada, bölge müdürlerimiz burada, tabii, ziraat odalarımızın başkanları burada, çiftçilerimiz burada; öncelikle şerefler verdiniz, hoş geldiniz Komisyon olarak.

"Yeryüzü cenneti Yahyalı" diye tabir ettiğimiz dünyaca ünlü Kapuzbaşı'nın olduğu bir ilçenin Belediye Başkanı olarak hoş geldiniz diyorum.

Havza olarak biz şöyle değerlendiriyoruz: Yahyalı'mız, Yeşilhisar'ımız ve Develi Ovası diye adlandırdığımız bu üçgende, yılda yaklaşık -zirai donun olmadığı zaman, iyi zamanlarımızda- 200 bin ton elmanın üretildiği bir bölgeden, havzadan bahsediyorum.

Tabii, Yeşilhisar'ımız genelde kayısılarıyla ünlü, Yahyalı'mız elmasıyla ünlü, şelaleleriyle ünlü ama şunu arz edeceğim Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyelerimiz: Malın ve mülkün bizim değil Allah'ın olduğunu bir kez daha görmüş olduk bir defa. Yani biz ne kadar tedbir alırsak alalım eksi 17'lerde, şu ana kadar yapılan bilimsel tarımla ilgili yapılan araştırmalarda eksi 17'ye dayanacak bir meyvenin de olmadığını yani emanetçi olduğumuzu aynel yakîn bir kez daha inanmış olduk. Tabii, verdiği zaman da şükrediyoruz, vermediği zaman da şükretmesini bilmeliyiz ama nihayetinde kuluz, tabii, zararlarımızın da bir kısmının devletimiz tarafından, güçlü devletimiz tarafından tazmin edilmesi her birimizin talebi.

Ben sözü uzatmayacağım.

Bu vesileyle, çiftçilerimize bir kez daha geçmiş olsun diyorum. Hele ki devletimiz var, hele ki milletvekilimiz var, hele ki Türkiye Büyük Millet Meclisimiz var diyorum.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Biz teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, kendinizi tanıtarak başlarsanız konuşmaya, not alan arkadaşlarımız var, onlar notunu sağlıklı almış olur.

HACI YUSUF ŞAHİN - Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; hoş geldiniz

Yahyalı Yerköy Mahallesi'nde çiftçilik yapıyorum.

Donduk ama buraya gelişiniz bizi gerçekten ısıttı.

Çok kısa bir zamanınızı alacağım Sayın Bakanım.

Allah kimseyi kimseye muhtaç etmesin ama insanoğlu anasından doğup ölümüne kadar çiftçiye muhtaçtır çünkü doğar, sütünü, mamasını, zıbinınını, bezinin, beleğinin ipini, pamuğunu çiftçi üretir; büyüdükten sonra giysisini, yiyeceğini çiftçi üretir; mezara girerken de kefeninin ipini, pamuğunu, tabutunun ağacını çiftçi üretir.

Ben şuna inanıyorum: Buraya gelişiniz bizi namerde değil merde bile muhtaç etmeyecektir. Çiftçinin ayakta kalmak için - değerli başkanlarım, ziraat odası başkanlarım, Pancar Ekicileri Kooperatifi Başkanım vurguladılar- Tarım Kredi ve Ziraat Bankasına olan borçlarımız faizsiz olarak ertelenirse biz bir soluk alırız. Bir de TARSİM' ücretinin yarısını devletimiz ödemesine rağmen bize çok pahalı kalıyor, yarısını devletimiz ödemesine rağmen...

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Yüzde 70'ini.

HACI YUSUF ŞAHİN - Evet, biz yarısını biliyorduk. Ona rağmen altından kalkamıyoruz. Bir de bu donun vurduğu evreyi kapsamadı, bu yüzden de insanlar biraz kaçınıyor. Eğer bu kırmızı tomurcuk evresinde de kapsatılırsa memnun oluruz.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Teşekkür ederim.

Buyurun.

AK PARTİ YEŞİLHİSAR İLÇE BAŞKANI HASAN BEDİRHANBEYOĞLU - Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon; şahsınızda bütün Komisyonu saygıyla selamlıyorum, hoş geldiniz diyorum. Sayın Bayar Özsoy Vekilime de böyle bir program da bizleri buluşturduğu için teşekkürlerimi sunuyorum; sağ olun, var olun.

Şimdi, çok fazla uzatmadan, zaten konu malum bilgilerimizdedir. Ben, ana başlıklar hâlinde Sayın Komisyonumuza bilgiler sunmak istiyorum.

Öncelikle, yıllardır, yüzyıllardır biz bu bölgede tarımla uğraşıyoruz. Elimizin çamuru babadan, atadan, dededen beri bu kıraç topraklarda, gücümüzün yettiği kadar tarım yapmaya çalışıyoruz. Burada, hepimizin, her dönemde gündeme getirdiği şeyler. Sözleşmeli tarıma, pancar fabrikalarında olduğu gibi, kesinlikle bütün ürünlerde sözleşmeli tarıma geçilmesi noktasında Sayın Komisyonumun bilgilerine şey yapıyorum. Üretim planlaması hiçbir şeyimiz de yok. Ülke genelinde bu üretim planlamasına bir an önce geçilmeli yoksa, bu tür afetlerde ve sıkıntılarda devamlı hep gündemde kalacağız, bu tür sıkıntıları yaşayacağız.

Diğer şey de... TARSİM çok güzel bir uygulama. 2004 yılında afet programı oldu, o fondan bölgelerimizi faydalandırdık ama çok dar bir kapsamdaydı; çiftçimizin beklentisi çok yüksek şu anda. O şekilde bir para alabileceğini düşünüyorlar ama zannediyorun ki bu, 36 vilyette bir şey var. Buna kimsenin ve Hükümetimizin gücünün de yeteceğini pek tahmin edemiyorum çünkü beklenti çok yüksek.

TARSİM'in... Benim bölgemde İtalyanlar bir bahçe kurmuştu; orada bir komşu, bahçeden zarar geldiği için hemen dedi ki: "Git bu komşuyu zarar şeyine ver." İtalyan firması... Fakat bizde böyle bir uygulama yok daha şeyde. TARSİM kapsamının ciddi anlamda biraz önceki Oda Başkanımın bahsettiği gibi araç sigortasını nasıl yaptırıyorsak bu üretim yaptığımız alanlarda da kesinlikle TARSİM'in ciddi bir şekilde yeniden yapılanmasında fayda var.

Beklenti yüksek dedim, Ziraat Bankasındaki şu anda 3-5 bin veya 10 bin lira arasında beklentiler var. Biz bunu çiftçiye bedelsiz olarak verdiğimiz zaman bunun çok fazla bir faydası olacağını tahmin etmiyorum ama genel sahadaki çay ocaklarında, tarlada, arazide görüştüğümüz çiftçi arkadaşlarımızın genel kanısı şu şekilde Sayın Komisyon: 2025 yılında çiftçimizin ödeyeceği Ziraat Bankasına olan kredilerimizin faizsiz veya uygun faiz bedeliyle ötelenmesi, aynı zamanda, 2025 yılında da Ziraat Bankasının tekrar bitkisel üretim olarak bize, çiftçilerimize kredili olarak verilmesi anlamında. Bu, aynı zamanda bizim Hükümetimizin de veya devletimizin de altından kalkabileceği bir yük olabilecektir. Yoksa bu beklentiler düşük kalacak, çok fazla da bir kimseyi memnun edemeyeceğiz.

Aynı zamanda, biz burada "Su akar, Türk bakar." şeyiyle şu anda, Cumhurbaşkanımızın 2019 Kayseri mitinginde söz vermesiyle beraber bizim yüz yıllardır beklediğimiz bu ovalara çok şükür "Zamantı Irmağı" ve "Gıcık Tüneli" dediğimiz bir sulama projesi var 5,5 katrilyon gibi -Sayın DSİ Bölge Müdürüm buradadır- o sulama projesine kavuşuyoruz çünkü elektrik maliyetleri çok yüksek, yerin altındaki suyu 200 metre mesafeden enerjiyle çekip bu bölgede tarım yapıyoruz ama inşallah bu kapalı sisteme kavuştuğumuz anda bunların da üretim maliyetlerini düşüreceğine inanıyoruz.

Diyeceklerim bu kadar, hepinizi tekrardan saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Ben teşekkür ederim.

Başka söz almak isteyen arkadaşlarımız var mı? Develi'den gelenler adına bir çiftçimiz söz alabilir veya İncesu'dan.

HÜSEYİN DEMİR - Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri; tekrardan hoş geldiniz.

Ben Yeşilhisar Yahyalı bölge çiftçilerinden Hüseyin Demir, aynı zamanda elma üreticisiyim.

Elmayla ilgili gerek oda başkanlarımız gerek kooperatif başkanlarımız gerekeni söylediler. Burada da gerçekten çok kritik bir eşikte olduğumuzun, farkında olduğunuz ben farkındayım. Yani burada gerçekten iki yılını bu işe vermiş tamamen önde gençler var. Bu gençleri küstürmeyip şehre göndermeyeceğiniz kanaatindeyiz, orada gerekeni yapacağınızdan şüphemiz yok.

Benim burada değineceğim bir konu da sözleşmeli tarım. Bir an önce tarım politikamızda ciddi bir reform yapmanız gerektiğini düşünüyorum. Direkt, acilen sözleşmeli tarıma geçilip... 2020 yılında, 2021 yılında mesela 30 liraya verdiğimiz çekirdeği ben 2024 yılında 20 liraya verdim yani burada bir güvenli liman oluşturup... Mesela Kayseri Şeker bizim buradaki pancarımızı nasıl sözleşmeli üretimle alıyorsa aynı zamanda diğer arpamızı, buğdayımızı, çekirdeğimizi bir güvenli liman olup alıyorsa devlet büyüklerimiz -böyle önü açık olmaması lazım- böyle bir liman oluşturup sıkıştığımızda sizlere varmamız lazım. Acilen bir sözleşmeli tarıma geçilmesi olduğu kanaatindeyim.

Saygılarımla.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Teşekkür ederiz.

Kaymakam arkadaşlarımızdan söz almak isteyen var mı?

Eğer yoksa Bayar Bey'e -Sayın Vekilimize- ev sahibi olarak öncelikli ona verelim. Sonra da Komisyon üyesi vekil arkadaşlarımıza, sonra da Vali Yardımcımıza söz verelim.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Çok Kıymetli Bakanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli kaymakamlarımız, belediye başkanlarımız, ilçe başkanlarımız, ziraat odası başkanlarımız, çok kıymetli hemşehrilerim; ben de öncelikle Komisyonumuza bizi kırmayıp geldikleri için çok teşekkür ediyorum, hepsinden Allah razı olsun.

Araştırma komisyonlarının ne kadar yoğun çalıştığını biliyorum. Sayın Bakanım, biz de balıkçılıkla ilgili bir komisyon çalışmasında bulunduk. Hakikaten, şimdi, Malatya'dan otobüsle Niğde'ye kadar gelince ben Adem Hocama rica etmiştim "Kayseri'ye gitmeyelim, Yeşilhisar, Niğde'ye çok yakın; hem siz yorulmamış olursunuz, buradan da sizi Niğde-Ankara Otoyolu'na çok kısa sürede göndeririz, yolcu ederiz." diye. Çok teşekkür ediyorum bizi kırmayıp geldiğiniz için.

Tabii, ilk günden belli sahadayız, çiftçilerimizle hep beraberiz, sürekli görüşüyoruz. Tabii, fikirlerini söylediler ama ben sadece şunu söylemek istiyorum: TARSİM'le ilgili hakikaten çok ciddi bir sıkıntı var. Geçmişte TARSİM'e meyve bahçelerini sigorta yaptırıp işte, dondan ya da başka türlü hasarlardan parasını alamayan çiftçilerimiz bir sonraki yıl TARSİM'i devam ettirmeyerek diğer çiftçilerimize de kötü örnek oldular.

Hakikaten şimdi, arkadaşlar da söyledi o "Kırmızı tomurcuk döneminde TARSİM ödenmiyor." falan diye; ben bunu Bakan Bey'e de iletmiştim bu don olayından sonra. Umuyorum, TARSİM'le ilgili bu tür sıkıntıların giderilmesi için bir çalışma yapıyordur Tarım Bakanlığımız tarafından. Tabii, öncelikle çiftçilerimizin talepleri çok önemli. Tabii, siz şimdi buraya 6-7 vilayeti gezerek geldiniz, birçok şeyler üst üste geldi yani birbiriyle örtüşen şeyler zaten tamamı. Neticede Malatya'da siz kayısı mağduriyetini bizden daha çok yaşadınız. Hakikaten kayısımız tüm dünyaya gittiği için belki bir elma gibi değil ama Malatya'daki kayısı üreticilerinin yaşadığının aynısını Kayseri'de de elma üreticileri -özellikle elma çok fazla olduğu- için elma üreticileri yaşadı.

İnşallah, ben Komisyonumuzun raporunun bitmesine müteakip raporda sizin tavsiye edeceğiniz öneriler doğrultusunda Tarım Bakanlığımızın, Cumhurbaşkanımızın da çiftçimize yönelik yeni şeyler yapacağını düşünüyorum.

Tekrar geldiğiniz için hepinize saygılar sunuyorum. Allah razı olsun diyorum, Allah'a emanet olun. (Alkışlar)

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Komisyon üyesi vekillerimizden söz almak isteyen arkadaşlarımız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli katılımcılar; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli hemşehrilerim, biz Malatya'dan başlayıp -Sayın Bakanımın söylediği gibi- Niğde çalışmasına kadar geldik, size gelinceye kadar çoğu konuyu zaten dinledik.

Birkaç konuya değinmek istiyorum: "Bir musibet, bin nasihatten iyidir." diye bir sözümüz var. Dünyada iklim değişikliğinin yaratacağı sorunları yıllardır bilim insanları söylüyor ama yaşamadan bir şeyin farkına varmıyoruz, bu hepimiz için geçerli. Bu don olayı bize, tarımda yeni süreçte farklı çalışmalar yapmamız gerektiğini de gösterdi. Yalnızca don yaşayanların uğradığı zararların telafi edilmesi, TARSİM'in yapılanması değil, ürün deseni dâhil önümüzdeki süreçte sık sık yaşayacağımız bu olaylar için önlemleri almamız gerekiyor.

Biraz evvel arkadaşımız söyledi "sözleşmeli tarım" diye. Sözleşmeli tarımda Türkiye'de yapılan yerde çok farklı sorunlar da var. Örneğin, marketler doğrudan sözleşmeli tarım yapıp ürün alıyorlar; ürün bol olduğu zaman 3 liraya anlaştığı işi 1,5 liraya düşürüp yine mağduriyet yaratıyorlar; toptan olaya bakmak lazım. Bizim çiftçinin yüzde 74'ü her yıl aynı ürünü ekiyor ama yüzde 30'u da bir yıl önce hangisi para yaptıysa hepsi oraya yöneliyor, oraya yönelince ihtiyaçtan fazla ürün de israf oluyor, bir de öyle sorunlarımız var ama buradaki don olayı, tabii, çok önemli. Bilimsel bir çalışmayla, dona karşı neler yapılabilir? Abdullah Vekilim kendisi bahçesinde yaptıklarını anlattı. Mesela o hem çiftçi hem de milletvekili olarak kısmi olarak ürünü kurtarmış ama bizde onun oluşabilmesi için ürün ekilen alanların boyutları da önemli. Örneğin, Niğde'de yarısı 30 dekarın altında bahçe. Şimdi, o bahçelerinin geliri ne ki nasıl orada önlem alsın? Bunların bütünü değerlendirmek gerekiyor.

Biz sizlerle bir arada olduğumuz için mutluyuz. Biraz evvel Komisyonla ilgili Başkan bir şey ifade etti. Araştırma komisyonu olay yaşandıktan sonra tüm siyasi partilerin Mecliste "Bunu araştıralım." demesi üzerine oluşturulan bir komisyon ve bu Komisyonunda her partiden temsilciler var, 22 arkadaştan oluşuyor. Bir kısmı Karaman'a gitti, biz buraya geldik, bundan sonra da birkaç bölgeye daha gidip raporu hazırlayacağız.

Amaç şu: Gıdasız yaşam olmaz; hava, su, gıda; çiftçi olmadan da gıda üretilmez. Onun için çiftçinin sorunlarına çözüm üretmek, bu işi birlikte kotarmak gerekiyor ve tarımın siyaseti de olmaz, partisi de olmaz çünkü tarım yoksa yaşam yoktur. Tankınız olabilir, topunuz olabilir, silahınız olabilir; gıda olmazsa savaş da kazanılmaz. Onun için çiftçi kardeşlerimin hepsi eli öpülesi insanlar, onların sorunlarını çözmek, çözüm üretmek, geleceği güzel kılmak sizlerin önermelerıyla oluşacak. Biraz evvel ne güzel söyledi: Doğduğundan ölümüne kadar her aşamada çiftçinin varlığı... Ben köylerde çok şey öğrendim, hiçbir kitaplarda yok çünkü yaşayan onlar, yaşayanın sorunlarını anlatmasını önemsiyoruz.

Bu anlamda tarla bitkileriyle ilgili tespitlerde problem olduğunu görüyoruz çünkü bahçe bitkileri önemsendi çünkü bahçe bitkilerinde çok büyük kayıp var. Özellikle Türkiye'nin ihracatçı bir ülke olduğu kayısıda, elmada, zeytinde, Antep fıstığında yüzde 50'leri bulduğu için tarla bitkileriyle ilgili tespitlerde sıkıntı vardı. Sizlerin bu anlattıklarınız Komisyonun tutanaklarına geçiyor; bu değerlendirmenin de bunların da önemli olduğunu düşünüyorum.

"Alternatif ürün" deyince de arkadaşlar, bölgelerin kendi dokusu var, birdenbire herkesi alternatif ürüne döndürdüğünüz zaman arz açığı oluşur, daha çok ithalat yaparız, bunun da bir dengede yürütmesi gerekiyor.

Onun için, tüm çiftçi arkadaşlarımıza geçmiş olsun, geleceğiniz güzel olsun. Umarım, dilerim, böyle afetlerde değil de ürünlerinizi masada tatmaya geldiğimiz günler nasip olur.

Hepinize güzellikler diliyorum, sağ olun. (Alkışlar)

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Teşekkür ederim.

Adana Milletvekilimiz Abdullah Doğru Beyefendi'ye de söz verelim.

ABDULLAH DOĞRU (Adana) - Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli Kayserili hemşehrilerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben ziraat mühendisiyim, Tarım Komisyonu Üyesiğim aynı zamanda, aynı zamanda da çiftçiyim. Hâliyle, biz, Sayın Bakanımızın başta söylediği gibi, Malatya'dan başlayarak bu bölgedeki sorunlar da... Bitki deseni değişmesine rağmen sorunlar aynı. Yani bir TARSİM'in yeniden yapılanması... Üç-dört sene önce -arkadaşlarımız hatırlar- Adana bölgesinde aşırı sıcaktan dolayı bir meyve dökümü oldu, TARSİM kapsamında değildi; bir sene sonra Bakanlıkla görüştük, TARSİM yetkilileriyle görüştük,

TARSİM kapsamına alındı. Şunun için söyledim bunu: Yeni şeyler yaşıyoruz; iklim değişikliği, iklim dengesinin bozulması bize şunu gösteriyor: Bir, alınacak tedbirleri -zaten bizim maksadımız da bu- göz önünde bulundurup bunu konuşmak. İkincisi, bölgeye uygun çeşitlerin araştırılması, meyve çeşitlerinde bölge soğuksa soğuğa dayanıklı anaçlar üzerinde yapılacak aşılarda yeni ürünlerin, yeni çeşitlerin geliştirilmesi veya bu tarla bitkisi ise yeni ıslah edilmiş tohumlarla elde edilecek buğdaydır, arpadır veya başka çeşitlerin konuşulacağı bir ortamı aslında biz aynı zamanda konuşuyoruz.

İnşallah, bundan sonraki süreçte Allah bir daha bu afeti vermesin. Sıkıntılı bir dönem, bu sıkıntıların üstesinden de inşallah geleceğiz. Bizler, sizlerin sesi olarak aldığımız bilgileri, sizlerin söylemiş olduğu sözleri kayıtlara geçirerek Bakanlığımıza ve Bakanlığımız nezdinde de tarım camiasına inşallah görüş ve önerilerimizi sunacağız. İnşallah, bundan sonraki dönemde güzel hasatlı günleri, üretimin bol olduğu dönemi geçirelim.

Biz, tabii, tarımsal faaliyetlerde aslında yeni kanunlar çıkardık yani sözleşmeli tarım dâhil, ürün deseninin, herkesin her şeyi her yere ekmeyeceği gibi ama bizim uygulamada sorunlarımız var. Mesela, biz Adana'da narenciye ekimini yasakladık ama en fazla narenciyeçiler itiraz ediyor. Muhtemelen sizin burada da aynı şekilde bazı çiftçilerimiz direnç gösteriyor. Bu bir süreç, hep birlikte inşallah bunları aşmamız lazım. Kanun ve altyapıları tamamlandı aslında, bilincin oluşması lazım. Belki burada bizim TAYEM'in, Tarım İl Müdürlüğümüzün, ilgili arkadaşlarımızın, işte, DSİ... Ne yapıyor? Şimdi biz sulama sezonu ve sulamayla ilgili kısıtlamalardan bahsediyoruz, topyekûn bilinçlenerek bu süreci aşmamız lazım.

Ben hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Teşekkür ederim.

Vekil arkadaşlarımızdan başka söz almak isteyen var mı?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli fikirleriniz, tabii, biz bu nisan ayında yaşanan dondan sonra böyle Mecliste tüm partilerle birlikte bir Ziraat Araştırma Komisyonu kurduk.

Tabii, geldiğimiz nokta da şu: Aslında sorunlar üç aşağı beş yukarı hepsi ortak, aynı. Bizim Meclisteki Komisyon üyelerimizin hepsi de bir şekilde tarımla alakası olan, bu konuları, sorunları, çiftçinin sorunlarını çok yakinen takip eden vekilleriz, o anlamda da çok hani, çok bilinçli bir Komisyon ama aslında bizim Komisyonumuzun diğer bir görevi de var: Bundan sonraki süreçte... Yani evet, biz bu felaketi yaşadık ama iklim, iklim değişikliği, doğal afetler, şartlar onu gösteriyor ki bundan sonrasında da maalesef biz bunlarla karşı karşıya geleceğiz. Komisyonumuzun diğer bir görevi de bundan sonraki karşılaşılabilecek süreçlerle ilgili tedbirler almak, yenilikler ortaya koymak. Biz aslında bu anlamda da sizden destek bekliyoruz. Ne yapmalıyız?

Tabii, Bakanlığımız planlı üretimle ilgili çok ciddi çalışmalar yapıyor, artık 2026 yılında tamamen aslında hayata geçecek, hatta ve hatta onun destekleriyle ilgili, biliyorsunuz, mazotta, gübrede yüzde 50'ye kadar veriyoruz destekleri; planlı, üretimle birlikte bunun yüzde 100'e çıktığını göreceğiz hep birlikte. Bu anlamda da aslında Bakanlığın daha ciddi çalışmalarıyla birlikte oranın iklimsel coğrafyasına uygun olarak düzgün bir planlama yapılacağını düşünüyoruz, çok ciddi çalışmaları var ama bundan sonraki süreçte de bizim işte, bu yönde tedbirleri almamız lazım. İşte, Niğde'de, Kayseri'de daha önce var mıydı TKDK bilmiyorum ama o desteklerde yine böyle donlara, afetlere yönelik tedbirlerin alınması, buna yönelik cihazların, makinaların kullanılmasına yönelik tedbirler konusunda çiftçimizi destekleyen projeler bundan sonraki süreçte belki hayata geçirilebilir hep birlikte.

Tabii, devletimiz çok büyük ve güçlü bir devlet ama imkânlar da bir yere kadar, böyle kısıtlı. İnşallah, bundan sonraki süreçte bunun bize çok büyük bir ders olacağını düşünüyoruz. Şöyle baktık, üniversiteden hocalarımız da vardı Niğde'de, dediler ki: "Son yetmiş beş yılda böyle bir afet görülmedi." Rabb'im bir daha yaşatmasın ama iklim bize onu vermiyor. Bir bakmışsınız, ağustos ayında doluyla karşılaşmışsınız, bir bakmışsınız o şubat ayında 30 derecelere varan sıcaklıklara ulaşmışsınız, farklı bir boyuta doğru gidiyor. Hep birlikte inşallah, Komisyonumuz da bununla ilgili bundan sonraki süreçte bu yerinde görmelerden sonra uzmanlardan da bilgi alarak buna da çözüm aramak için çalışacağız.

Ben katılımınız için çok teşekkür ediyorum. Tüm çiftçilerimize geçmiş olsun dileklerimi diliyorum. Sizlerden gelecek raporlarınız... Bugün burada söyleyemediğiniz şeyleriniz varsa "Bakın, bizim böyle yapmamız gerekiyor." dediğiniz önerileriniz varsa ilçe tarım müdürlüklerimiz vasıtasıyla bize de ulaştırırsanız çok memnun oluruz.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Vali Yardımcımız Abdullah Bey, siz de bir şeyler söylemek ister misiniz?

KAYSERİ VALİ YARDIMCISI ABDULLAH KALKAN - Kıymetli Bakanım, Türkiye Büyük Millet Meclisimiz adına çiftçilerimizin, üreticilerimizin yanında olduğunuzu gösterdiniz. Size ve şahsınızda Komisyon üyesi milletvekillerimize hoş geldiniz diyorum.

Ülkemizin en mümbit meyve üretimine yoğunlaşmış bir ovasında bulunuyoruz. Bazen don, bazen dolu riski altındadır ziraat üretimi; bölgede ilk defa don olayı yaşanmamıştır ama bu ölçekte, ülke genelinde, afet niteliğinde ilk defa bir don olayı yaşanmıştır. Devletimizin, Hükümetimizin yardımıyla bunun da geçeceğine inanıyorum.

Allah esirgesin, temenni etmiyoruz ama "Seneye -TARSİM dedi arkadaşlarımız- TARSİM'in sigortasından faydalanmadan önce benzer bir afet daha yaşanır mı ne yapacağız?" sorusunu hep birlikte düşünmeliyiz diye soru soruyorum.

Saygılar sunuyorum efendim.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Son kez söz almak isteyen...

Son sözü size verip toparlayalım, ondan sonra da saha incelemesini yapalım.

YAHYALI BELEDİYE BAŞKANI ESAT ÖZTÜRK - 10 dönümlük bir elma bahçem de benim var Sayın Bakanım ama TARSİM'ciler geliyor, oradaki eksper arkadaşlarımız geliyor; para vermemek için, tazmin etmemek için ne gayret varsa onu sarf ediyorlar. Yani para verme, çiftçinin zararını ödeme odaklı değil vermeme odaklı, herhâlde böyle alıyorlar. Bu konuya dikkatinizi çekmek istiyorum.

Saygı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI BÜLENT TÜFENKÇİ - Teœekkür ederiz.

Değerli arkadaœlar, öncelikle bütün arkadaœlarımıza katılım ve katkılarından dolayı ayrı ayrı teœekkür ediyoruz.

Bildiğiniz gibi, biraz önce de ifade edildiği gibi, Komisyonumuz Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan bütün siyasi partilerimizin ortak önerisiyle kurulmuş ve Komisyonunda da bütün gruplarımız temsil ediliyor.

Biz burada tamamen yönlendirme yapmadan sizlerin görüşlerini, fikirlerini aldık, herkes kendi düşüncelerini ifade etme olanağı buldu.

Bizim bu haftaki son toplantımız; biraz sonra bir bahçemizi de ziyaret edip ondan sonra Kayseri'den ayrılmış olacağız.

Bu önerileriniz bizim için, Komisyonumuz için çok kıymetli. Zaten Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ilk Bakanlar Kurulunun akabinde gerekli talimatları verdi; çiftçilerimizin zararının, üretim maliyetlerinin, bir sene üretime devam edebilmesi için zararlarının giderilmesi noktasında talimatlar verildi. Bakanlığımız hızlı aksiyon olarak sahada hem ziyaretlerini gerçekleştirdiler hem bakan yardımcılarımız da dâhil, genel müdürlerimiz de dâhil. İlçe tarım müdürlüklerimiz, il tarım müdürlüklerimizin bütünü sahada tespitlerini hızlı bir şekilde yaptı. Zannedersem ÇKS kayıtlarıyla ilgili zararlarının girilme işlemleri devam ediyor. Bayramdan sonra da inşallah, bu onaylardan sonra da ödemeler de başlar.

Tabii, sizlerin sadece zararlarınızın ya da üretim girdilerinizin karşılanması değil -bu toplantıdan sonra bir ara rapor hazırlayacağız Komisyon olarak- ara raporda da sadece bu girdiler değil diğer taleplerinizi de hızlı bir şekilde ara rapor olarak raporlaştırıp ilgili yerlere iletacağız ama esas raporumuzu da inşallah bu Komisyonun görev süresinde -üç artı bir ay- içerisinde yazıp bu araştırmayı kapsamlı bir şekilde bitirmiş olacağız.

Ben tekrardan katkı ve katılımlarınızdan dolayı teœekkür ediyorum. (Alkışlar)

Kapanma Saati: 15.53